№ 221 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-טער יאָהרגאַנג | 20 września 1928 r. | דאָנערשטאָג, ו׳ תשרי תרפ״ט | רעדאַקטאָר: מאַ טרעזיסמרטיט | פיסטריסמסער 36. אדרעס: אל יראסקין 14, אל פרעזידענטסקי 14

אכטונג, פראָווינץ!!! היינט ערעפענונג!!! אכטונג, לאָדז!!!

היינט ערעפענען מיר אונזער פאבריסס-לאגער אויף

Nowomiejska 15 „GENTLEMAN"

הורמ אוו דעם טייל! ● מיר בעזיצען אויך לאגער אלע ארט

באמבע, קאלאשען, און שניעגאווצעם

אלע ארט פארבען, גרויסען און נעשמאק, פאמאנען אויף גוטע בעדינגונגען צו פאבריקס-פרייזען. דער לאגער איז פערזאָרגט מיט גרעסטען מאָנאַרשיעמענט. אונזער פירמע, וועלכע עקזיסטירט מען מאר׳ן קריג איז שוין גוט בעריהמט מיט איהרע אויסארבייטונגען. פאליטע און רעיעלע בעהאנדלונג און פינקטליכע אויספיהרונג פון בעשטעלונגען. קומט אינ׳ערעסירט אויך: די אייגענע קוועלע בלוי. רעיעל און גוט.

מיט אכטונג „Gentleman" נאוואמי עסקא 15.

געלעגענהייטליך!

צו פערקויפען 2 סטארן פיל און 3 עטאמען-קאסטן עטהנע אויספיהרונג. בי בלייוועס זאוואדזקע № 27 פון 1 ביז 3 און פון 6 אוועד.

Dr. Z. Rakowski

פעציאליסט פאר אויגען, נאז, אזלי און לונגען-קראנקהייטן

פאנסמאגמינער 9, טעלעפאן 68-50.

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.

נעמען אויך אן אין לעסטניא זאחרוסקי 17 אונ׳ן נאלאנ און פון 9 ביז 8 נאכט. 98

Dr. Różaner

צוריקגעקעהרט

פעציאליסט פאר הויט-ווענעריש קראנקהייטן

און מיינער-שוועכע.

המלוגע מיטן מארקע-שפרעכשטונדע און דיסטעריע

Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98

פון 8—10, 5—6, פרייטאג 3—4.

Dr. med. J. IMICH

פעציאל-ארצט

פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקהייטן

מאניושקי 1 Moniuszki טעל. 9-07

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אוועד.

צו פערקויפען

א קעסער

Atm. 7½ אין גוטען צושטאנד ווי אויך צו פערדינגען פערשידענע לעקאלען צו חאנדען זיך צום זוירט זאכארניא 66. 5358

צוריקגעקעהרט

ד״ר לודוויג פאלק

נאוראם 7, טעל. 28-07.

פעציאליסט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטן

נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 נאכם. 5244

Dr. med. E. Szereszewska

צעגעלניאנא 66, טעל. 65-45

קינדער-קראנקהייטען

נעמט אן פון 12—1 פריה און פון 4—6 נאכמיטאג

Dr. med. DONCHIN

פעציאל-ארצט פאר אויגען-קרענקהייטען.

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אן טעגליך פון 10—1 און פון 4—7 נאכם

זונטאג — פון 10—1 נאכם.

מאניושקי 1 Moniuszki טעל. 0-07.

אחרי מחלה קצרה וכברה מחה עלינו בשנת השלשים ושתים להיי׳

נ״ע

יענטל אשת ר׳ יהושע נ״י פערדמאן

(בת ר׳ שמואל מטנדיל נ״י פרענקעל מגר אבאווא).

החלוי׳ תהי׳ חיום, יום ה׳, ו׳ תשרי התרפ״ט בשעה ה-1 אחה״צ מבית-האבל

רחוב פאמארסקה 73 השרויה בצער עמוק ואבל כורר

משפחתה המתאבלת.

יום-כפור. איז זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20.

געוואלדיגע איבעראשונג! הונדערטער שופע אהן בילעטען!

פאדראבינעק

הי׳ מ׳האט געקענט סער-אויסזעהן האט דער גרוי-סער קינזלער און חזן

אויף יום-כפור, כדי צו געבען א גענוס די אנדערע, וועלכע האבען נישט געהאט די זכות צו הערען דעם וואונדערבארען חזן, וועלכער האט איבערגעשטעלט דעם עולם מיט זיין אויסערגעוועהנליכען דאווענען, וואס לעדו האט עס נאך קיינמאל נישט געהערט, איז בעשלאסען געווארען צו צושטעלען נאך א פאר צוגעדליג שטוהלען. **פערזעהט אייך בעצייטענס מיט בילעטען!** הנחות ווערט נישט געגעבען אין פאסטארטען זאגען אונגילטיג. **כל המרבה הרי זה משבח!** די קאסע איז אפען פון 10 פריה ביז 8 אוועד.

בעטמ.: מ׳טעט די מתפללים צו כל גדרי נישט מיטברינגען קיין קליינע קינדער. די קאסע וועט ערב יום-כפור זיין אפען ביז 3 נאכם.

גענעהמיגט!

מודעה ואזהרה גדולה

מהראבינאט.

מיר זענען שטענדיג שטרענג מוחיר עס זאל קיין שום יוד נישט לאזען שעכטען בא קיין וויגקעל-שוחט, חלל עס״דין איז זעער שחיטה נבלה וטרפה בפרט יעצט אין די חליגע טעג דארף מען זיך אנהיטען פון מאכלות אסורות, זאל מען גאר שעכטען ביי די שוחטים, וועלכע זענען מחשבת הראבינאט אין די אפענע שעכט-הויזער. זיי וועלען זיין אפען מוצש״ק אין די נאכט פון ערב יו״ט פון א זייגער 7 אוועד ביז זונטאג 10 פריה.

לאדזער ראבינאט.

בעטערקונג: די ערטער פון די שעכטהויזער זענען: וואלבארסקא 8, וויסאָר-ניא 50, חידזעמסקא 85, זאכארניא 58, יוליוש 88, גרינער מארק 9, אלעקסאנדער-גאס 6.

אתרוגים מובחרים לולבים — והדסים —

בטמה חשות אויף חורם און איינצעל צו בעסומען ביי

וואלף קופערבערג, בושעזשינער 2

Dr. Wołkowyski

צוריקגעקעהרט

און זיך איבערגעזעצען אויף

צעניעלניאנא 25

טעלעפאן 26-87

פעציאל-ארצט פאר הויט-, ווענערישער קראנקהייטען

און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזען. בלוטאנד-

לונג מיט קוהרץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אוועד.

Dr. med. A. Mazur

צוריקגעקעהרט

פעציאל-ארצט פאר אויגען, נאז און האלז-קראנק.

מיט אויך שפוג און שפראך-מעהלער

האט זיך איבערגעצוגען אויף

וויסאָכאדניא 65

אייגענע אויך דורך מיטערים. 46) טעל. 66-61

Dr. med. Adam BENDER

אויגען-ארצט

פון ווארשא

פון אלגעמיינער אויגען-קליניק

Przejazd 30, Tel. 54-68

נעמט אן פון 7—8 נאכמיטאג.

תלמוד תורה „עץ הדעת", קילינסקי 60.

בעזה

לרגלי מלאת שנה הראשונה לפטירת היו״ר של ועד הת״ת אשר מסר נפשו על חזוק וקיום תו״ק

הרב ר׳ ברוך דניאל ריבקינד ז״ל

תפיר היום, ביום ה׳ ותשרי בשעה 5 אחה״צ מזכרת בבה״ח קילינסקי 75 על אשיתו החשובה של הנפטר ז״ל ידברו ר׳ ישראל יצחק זאלצבערג, מר דוד יוסף בערקאוויטש ומר שמואל גרינצוויג מעלץ.

כל מכיריו ומוקירי זכרונו מתבקשים לחופיע.

מיין טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס די פרעמדע האפמאן צוליב׳ן טויט פון איהר הייסגעליעבטע מוטער

רבקה נ״ע

זשע בעטרעסט לעאָן בירענשטאם.

מודעה ואזהרה גדולה

צו דער יודישער בעפעלקערונג פון גייערס ראיאָן!

אזוי ווי די גענולער פון גמערס ראיאָן, מערקויסען גע׳שחט׳ענע אין די יאטקעס, וועלכע דארפען זיך אונבעדינגט אויפגעבען אונטער דער חשגחה פון ראבינאט, על כן זענען מיר שטרענג מוחיר, אז מ׳זאל נור קויפען בא דעם, וועל-כער האט א הכשר פון ראבינאט, וואס מ׳בעקומט בחנם אין דער, וועלכער בעזיצט נישט קיין הכשר, זענען די עומות בחשש נבלה וטרפה און א שאלה אויף די כלים.

דער ראבינאט דפה.

אתרוגים מבחרים לולבים — והדסים —

פון די ערשטע קוואלע איז צו בעקומען מיט **נפתלי פרידמאן, לאדז**

מאשטשעלנא 1. זונטאג: אלעקסאנדר 15, נאוואמיעסקא 22. חורט און דעסטל!

אתרוגים מובחרים לולבים והדסים

בטמה חשות על הורט ואונצעל שוין צו בעקומען בא

עמנואל קאפעליש, לאדז

פל. וואלנאשטשי (גרייער מארק) 10.

היינט, דאנערשטאג, ד. 20. ה. ח. 8,30 אין אוועד קומט פאר אין זאל „פילהארמאניע". (נארוטאוויטש 20) א גרויסער

ציוניסטישער פאלקס-מיטינג

מיט אנטייל **יצחק גרינבוים** (וואַרשא)

פון דעם.

א. ה. מ. נאכ׳ל „נצחון"... מיט דיסקוסיעס

בילעטען פון 50 גר. צו בעקומען אין בירא פון ציון ארג. (אענגלע 4), ב. מרין (נאוואמיעסקא 15), קאסע „צענטראל" (פויערקאווער 48), י. גורט (נאוואשעלסקא 5) און אין טאג פון מיטינג בא דער קאסע.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג׳ קונדשאפט, דאס איך האב

געעפענט אנ׳אייגען געשעפט

פון פערשידענע צוטערוואָרען, שאפאלאדען, מארטא-לאדען, וואפלעס און פערשידענע געבעקסען אלץ אין גרויסען, שאהנעס אויסוואהל. אין דעטעל בעזיץ איך אויך לאגער זעפעליכע אויסערבייטונגען פון אלע עקזיסטירענדע פירמען. פינקטליכע און רעיעלע בעהאנדלונג.

Abram Wróblewski

Łódź, Zgierska 4.

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

T. Kacenelsona

Cegielniana 28, tel. 51-79

עס ווערען אנגענומען שילער אין אלע קלאסען. פאר אביטוריענטען פון פאלקס-שולען און פאר שילער אין די העכערע קלאסען (אין 5-טע אין 6-טען) וועלען געמאכט ווערען אנשטאליגע ערלאנטערונגען בנוגע די העברעאישע לימודים.

עס ווערען אויך אנגענומען קינדער פון 4 יאהר אן אין אונזער ערשטען העברעאישען „גן-ילדים" (פרעבעל-שולע) אונטער דער ליי-טונג פון דער בעוואוסטער פעדאגאגין ש. קאצענעלזאן-זייגשטיין.

מיט אנגשריבונגען זיך וועגען אין דער קאנצעלאריע טעגליך פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אין אוועד.

די דירעקציע.

פערטרויליכע זיצונג פון וואיעוואדען-צוזאמענפאהר
וועגען די פראגען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען

וארשא (מעלעפאנוש) אויפ'ן לעצטן צוזאמענפאהר פון דו וואיעוואדען און אפראוויזאציע-ענינים וועגען וועלכע דער צוזאמענפאהר איז אנגעבליך געוועזן, איז בעאנדעלט געווארען א רמה אנדערע פראגען.

קאנפערענץ פון פרעמיער בארטעל מיט'ן מ'ארשאלעק דאשינסקי
חעגען בודזשעט.

וארשא (מעלעפאנוש) דער פרעמיער-מיניסטער ה'ב ארטעל האט רעזומירט דעם סוף-מארשאלעק דאשינסקי אין בעי דער געלעגענהייט אפגעהאלטן סוף איהם א לענגערע קאנפערענץ.

אין די סוף-קולוארען שטעלט מען פעסט, אז בעת'ן געשפרעך זענען ארומגערעדט געווארען בודזשעט-ענינים און וורמשאפטלעכע פראגען. העלסטווארשינלוך וועט די רעגירונג ארייננטראגען דעם בודזשעט אין סוף סוף אקטאבער ח. י. און אנגעהענגט פון פרעליסיגער בודזשעט וועט די רעגירונג ארייננטראגען באזונדערע געזעצען, וואס האבען א שייכות צום ווירטשאפטלעכן לעבען פון לאנד די דאזיגע געזעצען האבען דעם צוועק צו פערקלענערן דעם דעפיצוט פון האנדלעס - בודזשעט, הגם דער דאזיגער פוצוט פון האנדלעס-בודזשעט און אונ פערגאנגענעם חודש פערקלענערט געווארען, בלעבט נאך אלץ א דעפיצוט פון 62 מיט א האלבן מיליאן זל. א חודש.

חיות מיט דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929/30 און פערגרעסערט געווארען און די הוצאות בעטרעפענד 2 מיליאן מיט 6 הונדערט מיליאן זל. ד. ה. מיט 80 מיליאן זל. מעהר ווי הייאחר, ווען מען בטילא אויך מיזען פערערען דיא הכנסות. מ'לעגט דערנעבען פאר זאכן, אז די רעגירונג וועט אויסכאנט ארייננטראגען אוחרש פארשלאגען וועגען פערגרעסערן דעם באדען-שטייער, וועגען בוי-שטייער און א שטענדיגען פערמעגען-שטייער.

די דאזיגע פראגען זאלען בעהאנדעלט ווערען אויף דער פרעמאנדיגער זיצונג פון מיניסטערען זי.

2000 מענשען אומגעקומען
אינ'ם שטורם-חינד אין פלאריד א.
דער שטורעם געהט אין דער ריכטונג פון ניו-יארק.

ניו-יארק (ספ.) דער הוראגאן, וואס האט געטאפט מורא'דיגע פערוווסטונגען אין פלאריד, האט געלטען אנ-געהויבען צו געהן אין דער ריכטונג פון ניו-יארק. ער נעהט אבער שוין אויפ'ן נושט מיט אזהם א לענגערע קאנפע-רענץ.

אין די סוף-קולוארען שטעלט מען פעסט, אז בעת'ן געשפרעך זענען ארומגערעדט געווארען בודזשעט-ענינים און ווירטשאפטלעכע פראגען. העלסטווארשינלוך וועט די רעגירונג ארייננטראגען דעם בודזשעט אין סוף סוף אקטאבער ח. י. און אנגעהענגט פון פרעליסיגער בודזשעט וועט די רעגירונג ארייננטראגען באזונדערע געזעצען, וואס האבען א שייכות צום ווירטשאפטלעכן לעבען פון לאנד די דאזיגע געזעצען האבען דעם צוועק צו פערקלענערן דעם דעפיצוט פון האנדלעס - בודזשעט, הגם דער דאזיגער פוצוט פון חאנדלעס-בודזשעט חודש פערקלענערט געווארען, בלעבט נאך אלץ א דעפיצוט פון 62 מיט א האלבן מיליאן זל. א חודש.

חיות מיט דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929/30 און פערגרעסערט געווארען און די הוצאות בעטרעפענד 2 מיליאן מיט 6 הונדערט מיליאן זל. ד. ה. מיט 80 מיליאן זל. מעהר ווי הייאחר, ווען מען בטילא אויך מיזען פערערען דיא הכנסות. מ'לעגט דערנעבען פאר זאכן, אז די רעגירונג וועט אויסכאנט ארייננטראגען אוחרש פארשלאגען וועגען פערגרעסערן דעם באדען-שטייער, וועגען בוי-שטייער און א שטענדיגען פערמעגען-שטייער.

די דאזיגע פראגען זאלען בעהאנדעלט ווערען אויף דער פרעמאנדיגער זיצונג פון מיניסטערען זי.

פעלקער-ליגע בעשליסט אפצושאפען
די עפענטליכע „הייזלעך"
און צו פידערן א שארפען קאמף געגען פרויען-הענדלער.

גענף (ספ.) דער ראט פון פעלקער-בונד און אונזערען צוגעטרעטען צו ערלעדיגען א רוים ענינים בנוגע וועלכע עס איז געקומען צו א הסכם און די קאמ-מיסיע. דער ראט האט נעגומען צו קענטניש דעם בערונלט פון דער קאמ-מיסיע בנוגע דעם קאמף געגען פרויען-האנדעל. און דעם דאזיגען בערונלט ווערט נאך אמאל דערמאנט דער בע-שלוס פון דער פרוערדנער סעסיע פון פעלקער-בונד, אז אלע מלוכות ווערען אויפגעפאדערט אפצושאפען די עפענט-ליכע „הייזלעך", ווערט נאך אמאל אי-בערגעזאגט, דערביי ווערט אויפמערק-זאם געמאכט אויף דער גרויסער בעדי-טונג פון דער פרוען „פאליצט. לערד קושענדון בעטאנט דעם גרויסען אונטע-רשיד פון דער ענגלישער רעגירונג בנוגע דער פראגע וועגען אפשאפען די עפענט-ליכע חיזער און ער שטרעבט אונטער די דרונגענדע גיטוועגרונגסמעטאדען אנצונעמען די שטרענגסטע מיטלען גענען די פרוען-חאנדלער. צום סוף שרעקלערט דער ענגלישער אויסערן-מינוסטער, אז ער אזו געוועזן דער ערשטער, וועלכער האט פארגעלעגט און ענגלישען פאר-לאמענט אינגעזאמט דורכען פרויען-פאליצט, וועלכע ענטוויקעלט זיך און גרויס-פרו-פאגיען גלייכצייטיג.

איז פעטראוזא סעלא איז שוין רוהיג.
די עמסצעסען זענען פארגעקומען צוליב א עלילת דם
18 אנטיילנעהמער אין די עקסצעסען בעצייט פון תפיסה.

בעלגרעד, יו. פעטעמבער (יפ"א) די אנטי-יודישע עקסצעסען האבען זיך מעהר נישט איבערגעזעצט. כדי צו פערהינדערן די פויערים האט די רעגירונג ארויסגעלאזט אויף דער פרעמ 18 יונגע פויערים, וועלכע זיינען פרישטערט געווארען אין צוזאמענהאנג מיט די עקסצעסען.

מ'איז פערזיכערט א חשד, אז די סטודענטען האבען פערשפרעט קלאנגען הע-נען ענ'עלילת דם און דערמיט זענען עגשטאנען די אנרוהען.

ליטווישע פרעסע לייכענט אפ
די פאגראמען.

קאוונא (אטע) „ליטעווסקא אידעס" בעמיהט זיך הייזנט אבזולוקענען די פאגראמען אין ליטע. די צייטונג שרייבט, אז ליטע טעלעגרירט צו איהרע מינדער-הייטען און די ידיעות וועגען די פאגראמען, דארף מען זוכען אין ריגע, וואו-רשא און בערלין, כדי צו פערשווארצען די ליטווישע רעגירונג אין די אויגען פון אמדאע.

מורא'דיגע שרפה איז שטראסבורגער פארט.

שטראסבורג. (ספ). געגעכטן בענאכט איז אין אחוצ פון די הייגע פארט סקלעדעס אויפגעבראכען א מורא'דיגע שרפה. פיל מנינים זענען פערברענט געווארען. די רעשונגס-אקציע איז זעהר בעשווערט.

באנדיטען-אנפאל אויף א יודישער פאמיליע איז א דארף חינטער אכזניעח.

וארשא (מעלעפאנוש) נעלטען האלב 9 אוהר זענען פאסקורטע פאנ-דיטען בעפאלען דאס הויז פון אהנצי-גען יודישען אינוואוינער אין דארף דלו-נא שליאכצקא חונטער אקזניעח, מאיר שטיין און טעראריזירען דו אנוזע-זענדע מיט רעוואלווערען האבען זיי צו-געגעבען אלע ווערט-זאכען און אנ'אנ-זערגע קאסעטקע מיט 1000 דאלאר.

די באנדיטען האבען נעבונדען די פא-מיליע שטיין מיט שטרוק און זיי פער-שטופט די מעלער מיט האנדפולער.

ערשט אין א צייט ערום ווען די באנ-דיטען זענען אוועק, און די בעפאלענע געלונגען צו בעפרייען זיך פון די שטרוק און צו מאכען א געשריי זיך פון דער אנטי-יודישער אכזריות.

ליטווישע פרעסע לייכענט אפ
די פאגראמען.

קאוונא (אטע) „ליטעווסקא אידעס" בעמיהט זיך הייזנט אבזולוקענען די פאגראמען אין ליטע. די צייטונג שרייבט, אז ליטע טעלעגרירט צו איהרע מינדער-הייטען אויטערן פון די ידיעות וועגען די פאגראמען, דארף מען זוכען אין ריגע, וואו-רשא און בערלין, כדי צו פערשווארצען די ליטווישע רעגירונג אין די אויגען פון אמדאע.

מורא'דיגע שרפה איז שטראסבורגער פארט.

שטראסבורג. (ספ). געגעכטן בענאכט איז אין אחוצ פון די הייגע פארט סקלעדעס אויפגעבראכען א מורא'דיגע שרפה. פיל מנינים זענען פערברענט געווארען. די רעשונגס-אקציע איז זעהר בעשווערט.

באנדיטען-אנפאל אויף א יודישער פאמיליע איז א דארף חינטער אכזניעח.

וארשא (מעלעפאנוש) נעלטען האלב 9 אוהר זענען פאסקורטע פאנ-דיטען בעפאלען דאס הויז פון אהנצי-גען יודישען אינוואוינער אין דארף דלו-נא שליאכצקא חונטער אקזניעח, מאיר שטיין און טעראריזירען דו אנוזע-זענדע מיט רעוואלווערען האבען זיי צו-געגעבען אלע ווערט-זאכען און אנ'אנ-זערגע קאסעטקע מיט 1000 דאלאר.

די באנדיטען האבען נעבונדען די פא-מיליע שטיין מיט שטרוק און זיי פער-שטופט די מעלער מיט האנדפולער.

ערשט אין א צייט ערום ווען די באנ-דיטען זענען אוועק, און די בעפאלענע געלונגען צו בעפרייען זיך פון די שטרוק און צו מאכען א געשריי זיך פון דער אנטי-יודישער אכזריות.

בעריהמטער דיכטער פראטעסטירט
אויף א שארפען אופן
געגען די שענדונגען אויף די יודישע בית-עלמינ'ס.

בערלין, 19 סעפט. (יפ"א) דער בעריהמטער דיכטער דולטער וואלטער פאן מאלא האט הייגט פערעפענטלוכט אין אלע גרעסערע דייטשע צייטונגען א פלאמענדיגען פראטעסט געגען די שענדונגען אויף די יודישע בית-עלמינ'ס דער מחבר פון פראטעסט שטעמפעלט די דאזיגע שענדונגען אלס נושט-דייטש-שע, אנטי-פרוטסטלוכע און בעסטיאלי-שע. און ער פארערט אויף די גאנצע עפענטלוכע מיינונג און דייטשלאנד צו בעקעמפען די דאזיגע שענדלוכע מעשים וואס לעגען ארויף א שאנדפלעק אויף דעם דייטשען פאלק.

ווער האט געוואונען אויף דער לאטעריע?

5. קלאס, 11-טער טאג פון דער ציהונג

15.000 זל. נומ. 93264.
10.000 זל. נומ. 12486 186572.
5.000 זל. 65597.
3.008 זלאטיס נומ. 44939 50834 187180.
2.000 זלאטיס נומ. 48691 52206 117858 141919.
1.000 זלאטיס נומ. 12782 14629 16034 17146 28503 36038 48305 59011 50522 72612 84108 88844 96306 99349 122885 136108 139449 145288 150350.

טעלעגראם!

נעכטען אין 12. ציהונגס-טאג פון דער V קל. איז געפאלען דער גוויינס פון

10.000 זל.

אויף № 136572

אין דער גליקליכסטער קאלעקטור פון

ס. יאטקא

פיעטריקאווער 22
פיעפריקאווער 66

אם אין הערדם צו צעטערקען דאס עס איז שוין לעד דרייטער גרעסערער גזהון, וואס איז געפאלען אין דער אויבענדערבאנ-ד מאלקעטער אין דייזיע V קלאס.

דאס גליק האט דאס מאל ווענשטענס 3 לאדזער יודען פון מיטעלע קלאס אז 1 קויפס פון וגיעיוש.

300 צלמים האבען אוקראיניש
גאטס-לעסטערער צובראכען
איז אייז נאכט.

זשולקעוא (ספ.) אין דער פאר-גער נאכט האבען אונבעקאנטע פער-ברעכער צובראכען אלע צלמים אין חונלונע פונגרען, וואס געפינען זיך אויף די ארומזונע וועגען. די עצהל צושמע-טערטע צלמים אין פונגרען אנ'ערך פון 3000. מען איז זיך משער, אז דאס דאזיגע שטוקעל ארבייט האבען אפגע-מון די אנטאטאריזם אין אויראינישען מעלראם.

געעפענט די וואהל-ביוראס
צו די וואהלען פון דער האנדעלס-קאמער.

(פ) געלטען וענען געעפענט געווע-ען די וואהל-קאמיסיעס פאר די וואה-לען צו דער האנדעלס-קאמער אין עס זענען אויסגעלעגט געווארען צום אי-בערזעהען די וואהל-לוסטעס. יעדער וואהלער קאן נאלעזען צו זמן נאמען אין ארייننגעטראגען געווארען אין דער לוסטע אין אין נאמען אין אנגעפאל אפגעבען א דעקלאראציע. א וואהלער, וואס האט דאס רעכט צו שטימען אין אלע קאטעגאריעס דארף זיך ווענדען צו דער הויפט-וואהל קאמיסיע מיט א אנגרא-גע וואו ער האט צו שטימען.

דער הייטיגער מיטינג
פון דעפ. י. גרינבוים

הייטיגע אוועגד קומט פאר אין „פול-חארמאניע" דער מיטינג מיט'ן אנטמל פון דעפ. יצחק גרינבוים.

צוליב דער דוסקוסיע, אין וועלכער עס וועט קומען צום אויסדרוק די פער-שודענע רעלטונגען אונערהאלב דער ציון. ארב. אין בעצוג צו די אקטועלע פראבלעמען אין ציונזם אין אין א"י, האט דער מיטינג ארויסגערופען א גרוי-סע פעראנטערעסירונג אין אונזער שטאט. די אובערגעבליבענע צאהל בי-לעטען אין א קלייגער צאהל צו בעקו-מען א גאנצען טאג בייד דער קאסע.

דער „קרן-קיימת"
איז די אינציגע נארענטיע פאר א גע-וונטע עליה קיין א"י. פערשרייבט אייך צום אפצייכען-טאג פון „קרן-קיימת".

נייער פאווילאן אין שטאטישן סאנאטאריום.

זונטאג קומט פאר דו פייערלוכע עפ-נונג פון נייעם פאווילאן אין שטאטישען סאנאטאריום פאר לונגען-קראנקע מנ-דער אין לאגאוונגס. דער פאווילאן וועט האבען 100 בעטלער אין וועט אפען זיין א גאנץ יאהר.

בע'גנב'עט פראווינצער
אין לאדז.

(§) בי הונדע פורגעל פון נישלשיו האט מען געלטען בייט אויטא-פלאץ אויף אגראדאוא 9 צוגע'גנב'עט א וואג-לוגע מיט זאכען און ווערט פון 800 זל.

— בי משה ברויטמאן פון שודלאוו-צע האט מען געלטען אויף רוג פעט-רוקאווער און פאלרגיאוא צוגעגנב'עט א פעקעל סחורה און ווערט פון 800 זל.

רעווי- און קאמעראל-טעאטער

„ארט"

43 פיטסבורג 43
ווייטינג ס. בראדערזאן.

לעצטע טעג!

ווייטע דאנערשטאג, 9.30 אוו.

1 פירשטעלונג

פון ערשטקלאסיגען פראגראם

האטעל „מערקאליא"

דערהיי-ביילעטען — נילטיג.
בילעטען צו בעקומען פון 6 אז.

אלע

האבען זיך שוין איבערצייגט, אז די בילינסטע און רעיעלסטע פערפומעריע איז נאר די פירמע

י. דרוקער

11 זאוואדזקא 11
טעל. 75-92

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראטיס א פלעשל פערפום פון דער וועלט-בעריהמטער פירמע „Fascinata" Berlin

לעמשניצע

17 זגערסקע 17, טעל. 55-16.

אלערלע קרעגקהמטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטיש דאקטוירים פון 9 פרי ביז 6 אוהרנד.—פעסטיז, אלעקטריזאציע מעקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזונג'ן-מעשטרעלונגען אימפינגען גאנען שקער לעמשניצע.

ביי פערמאכטע טירען זענען אויסגעהערט געווארען
א רייה עדות אויפ'ן פלאצקער פראצעס
פון מאריאוויטישען ארציבישקוף

פלאצק (טעלעגראפישער בערוכט פון אונדער ספעציעלן קאָרעספאנדענט) נעלטען האלב 9 פריה האט זיך אנגעהויבען דער ווייטערדיגער עדות-פערהער און קאנפראנטירונגען פון מאר-יאוויטישען ארציבישקוף קאוואלסקי.

דער ערשטער ווערט אויסגעהערט דער עדות זאמער, א בוכהאלטער. ער ערקלערט:

— איך האב מיט'ן ארציבישקוף קאוואלסקי געלערנט אין שולע. אין יאהר 1886 זענען מיר בוידע געווען אין 4. קלאס פון ווארשאווער פראגנא-נאזיום. ער איז שוין דארט געווען דאס צווייטע יאהר. דער אויספארשונגס רוכטער האט מיר אויסגעפרעגט וועגען קאוואלסקי'ס אופפיהרונג און דער שולע איך קאן נאר געפעסטעלן, אז אין דער שולע האט ער געהערט צו די עלטערע קאלעגען, זיי האבען זיך געהאלטען אין א בעזונדערער גרופע און דערביי האב איך זיך מיט אהם נושט געהנטער גע-חכר'ט. דער קאלעגע קאוואלסקי איז מיר געבליבען אין זכרון, ווייל ער איז געווען א גבור און האט ליב געהאט א לעב צו טון.

פארו.: וואס הייסט דאס: ער האט ליב געהאט א לעב צו טון?

— דאס הייסט, ער האט זיך אונטע-רעסירט מיט פרויען.

פארו.: וואס אין דארט געווען אויף דער קאפיטולנא?

— דארט איז געווען א „הייזעל" א גרופע קאלוועגען מיט קאוואלסקי'ן זע-נען דארט געווען אפטע געסט. ס'רוב זונטאג נאכ'ן נאמעס-רינגסט.

פערטיידיגער, ארו. שמיראווסקי: ווי אזוי האט איר דאס פעסטגעשטעלט?

— איך בין זיי איינמאל נאכגעגאנ-גען.

פערט. ארו. קאפיטלינסקי: פון וואס-גען דרינגט אויהר ארויס, אז דער קא-וואלסקי וואס האט מיט איך געלערנט און דער שולע, איז דערזעלבער וואס דער ארציבישקוף.

דער אנגעקלאגטער שמעלט זיך פלוצ-לינג אויף און פרעגט דעם עדות, צו האט אויהר זיך מיט מיר קאלעגירט?

דער עדות בעשטעטיגט עס מיט א שאקעל מיט'ן קאפ.

דער פראקוראר: צו קאנט אויהר מיר ברענגען פאקטען וועגען קאוואלסקי'ס בעציהונגען מיט דער רוסישער רעגי-רונג.

ארו. שמיראווסקי: וואס האט דאס פאר א שייכות מיט א פראצעס וועגען אויסגעלאסענהייט? דאס איז דאך נושט קיין פאליטישער פראצעס. אויך בעט צו בעזייטיגען די פראגע.

דאס גערוכט האלט אפ א בעראטונג פון 20 מינוט און בעשליסט די דאזיגע פראגע נושט צו בעזייטיגען.

דער עדות ערקלערט, אז אין 1909 האט מען געמאכט א גרויסאר-טיגען באל פאר די צארישע פעמע.

12 א זייגער איז ערקלערט געווארען א הפסקה, כדי אפצורייניגען דעם זאל פון פובלוקום.

דער ווייטערדיגער טייל פון פראצעס קומט שוין פאר בי פערמאכטע טירען, עס ווערען אויסגעהערט א גרויסע צאהל עדות, ס'רוב מיידלעך, וואס האבען זיך ערצוילט און קלייסטער.

לאָדזשער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט אָן פֿון 6 ביז 7 אין אָוונט.

נישט באַשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערן נישט צוריקגעשיקט.

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16 : אַדרעס

טעלעפֿאָנען: פֿון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

די פֿאַרלאָזענע קינד

נויגט דעם קאָפּ, נעמט אַראָפּ דעם הוט. דאָס קינד האָט דאָס וואָרט.

דאָס קינד איז ביז איצט געווען דאָס עלענדסטע באַשעפֿעניש אין וועלט.

די טאַטע מאַמע פֿאַרנומען מיט מסחר און פּאָליטיק האָבן נישט קיין צייט זיך דערמיט פֿאַרנומען. און די מאַמע? — דאָ איז נאָך ערגער. די רייכע זענען פֿאַרנומען ביי שניידער און פֿריזירער, האָבן זיי נישט קיין צייט צו די אַלטע פֿאַרשימלטע טוגענדען, ווי קינדער-ערציהונג, און די אָרימע זענען אַ גאַנצן טאָג פֿאַרהאָרעוועט אין פֿאַבריק — האָבן זיי אוודאי נישט קיין צייט צו די קינדער.

דאָס קינד איז אַזוי צרות געבליבן עלענד און פֿאַרוואָרלאָזט, פֿיל האָבן נישט דערלעבט גרויס צו ווערן, און די וואָס האָבן זיך יאָ אויסגעהאָדעוועט, זענען אויסגעוואַקסן לעבעדיגע יתומים.

און וואָס ווייטער ווערט אַלץ ערגער. פֿון איין זייט געהט צו אין גאַנצן לאַנד אַ ריזיגער אויסבוי פֿון פֿאַרשידענע טיפּן שולן, קינדער-גערטנער און היימען. און פֿון דער צווייטער זייט, ווערט די נאַטירלעכע היים פֿון קינד, די היים פֿון טאַטע מאַמע אַלץ מעהר פֿאַרנאַכלעסיגט.

די שול איז דעריבער געוואָרן אַ באַזונדערע וועלט פֿאַר זיך, אַן אינזעלע אין לעבן פֿון קינד. די גאַס און די היים איז גאָר אַן אַנדערע. דאָ פֿאַרשטעהט מען איהם נישט, דאָ שענקט מען איהם נישט קיין אויפֿמערקזאַמקייט.

די מאַמע האָט קיין צייט נישט און דער טאַטע איז שוין יוצא דערמיט, וואָס ער שיקט דאָס קינד אין דער שול און צאָהלט שכר למוד.

דאָס קינד האָט דעריבער נישט קיין פֿריינד און קיין וועג-ווייזער, וואַקסן די מכשולים, פֿאַרגרעסערט זיך די דעמאָראַליזאַציע. קומען פֿאָר אַ זעלכע פּראָצעסן, ווי דער בעריהמטער שילער-פּראָצעס אין דייטשלאַנד. 12 יעהריגע קינדער רעדען וועגען זעלבסטמאָרד, אין אַחרער דער בחור, אָדער דאָס מיידל ווערט אַלט צוואַנציג, צוואַנציג יאָהר האָט עס שוין אָפּגעזונגען זיין שיר השירים און עס האָט שוין צוזאַמען מיט קהלת'ן הבל הבלים.

דער היינטיגער מצב איז אַ גרויזאַמער. נישט דער בוזעם אָדער איין קינדער סיסטעם איז שעדליך פֿאַר'ן פֿאָלק. דער היינטיגער סיסטעם האָט טאַקי זיינע שלעכטע זייטען, ער האָט אָבער אויך זיינע מעלות, וואָס מען קען נישט אויסמעקן מיט דער הענד. דאָס אומגליק באַשטעהט דערין, וואָס מען איז אַפֿילו צו דעם איינציגן קינד אויך נישט אויפֿמערקזאַם.

די היינטיגע צרה איז נישט בלויז אַ יודישע, דאָס איז דאָס אַלגעמיינע אומגליק פֿון גאַנץ אייראָפּע.

דאָס איז דער אָנהויב פֿון אונטערגאַנג. אַזוי איז געווען בײַם אונטערגאַנג פֿון אַלטען רוים, אַזוי איז עס געווען בײַם פֿאַלן פֿון מיטעלאַלטערליכען פֿעאָדאַליזם און אַזוי איז עס אויך איצט, ווען אייראָפּע שטעהט אויף דער שוועל פֿון אַ נייער תקופֿה.

קיינמאָל האָט מען נאָך אין אייראָפּע נישט איבערגעלעבט אַזאַ קינדער-טראַגעדיע ווי איצט. אין די שרעקליכסטע צייטען פֿון בלוטיגע מלחמות און איבערקעהרענישען איז די גרעסטע זאָרג קודם כל געווען פֿאַר'ן קינד.

די פֿראַנצויזישע רעוואָלוציע וועט צו דערצעהלען פֿון אַ רעאַליסטישען גענעראַל, וואָס האָט אָפּגעשטעלט די קאַנאָנאַדע אויף אַ רעפּובליקאַנישער פֿעסטונג, ווייל דאָרט האָבן זיך געפֿונען בלויז קינדער.

איינער פֿון די שאַנסען, וואָס הובר האָט אויסגעוועהלט צו ווערן אַלס פּרעזידענט פֿון אַמעריקאַ, איז דאָס, וואָס ער האָט אין דערמיט פֿון בלוטיגן עלעקטאָר-גראַנגעל אָפּגעראַטעוועט דאָס אייראָפּעאישע קינד פֿון הונגער-טויט.

אין די בלוטיגסטע צייטען פֿון מיליטערישען קאָמוניזם אין רוסלאַנד, ווען מענשען זענען געשוואָלן געוואָרן פֿאַר הונגער אויף די גאַסען פֿון מאָסקווע, לענינגראַד, כאַרקאָוו און אָדעס, האָט מען אָוועקגענומען דעם לעצטען ביסען ברויט פֿון איינעמס מויל און פֿאַר די קינדער האָט גאָרנישט געפֿעהלט פֿעהלען.

אין מאָמענטען פֿון גרויסע וועלט-געשעהענישען האָט מען פֿלוצלינג דערזעהן דאָס קינד און אַלע האָבן פֿאַר איהם געבויגן דעם קאָפּ.

אייראָפּאַ שטעהט איצט פֿאַר אַ נייעם בלעטעל אין איהר געשיכטע, מוזען מיר זיך אומקעהרען צום קינד, אויב מען וויל נישט, אַז די גאַנצע ציוויליזירטע וועלט זאָל פֿאַרוואַנדעלט ווערן אין אַ גרויסען קרעמאַטאָריום, וואו די יוגענד ווערט פֿאַרברענט, אויב מיר ווילען נישט, אַז דאָס נייע בלעטעל פֿון דער מענשליכער געשיכטע זאָל אָנשרייבען אַ נייע-דעגענעראַטען דור, אַזוי וואָס וועט נישט פֿעהיג זיין צו שפּינען דעם ווייטערדיגען פֿאָדעם פֿון דער געשיכטע.

און קודם-כל מוז געזאָרגט ווערען, אַז די היים, די נאַטירליכע היימישע סביבה זאָלען זיך מעהר אָפּגעבן מיט'ן קינד.

י. ב. גיפּס.

לעוו טאָלסטאָי וועגען ציוניזם און יודען.

די מאַטעריאַלען אין העברעאישען אָנדענקונגס-שריפֿט לכבוד דעם 100-יעהריגען יובילעי פֿון לעוו טאָלסטאָי.

ירושלים (יט"א) אין דער אָנדענקונגס-שריפֿט, וואָס איז ערשינען אין תל-אביב אין דער העברעאישער און ענגלישער שפּראַך לכבוד דעם 100-יעהריגען געבורטסטאָג פֿון לעוו טאָלסטאָי, איז פֿאַרעפֿענטליכט צוו. אַנר. אַ געשפּרעך, וואָס ה' מ. לויט ראַי האָט אין יאָהר 1904 געהאַט מיט טאָלסטאָי וועגען ציוניזם און יודען.

טאָלסטאָי האָט דעמאָלט ערקלערט, דאָס דער ציוניזם געפֿעלט איהם נישט, ציוניזם שטרעבט צו אַ יודישער רעגירונג און איך האַלט יעדע רעגירונג פֿאַר דאָס גרעסטע שלעכטס — האָט ער קלערט טאָלסטאָי. ה' לוואָקערמאַן האָט דעמאָלט אָנגעוויזען, דאָס דער ציוניזם שטרעבט נישט נאָר צו אַ יודישער רעגירונג אָדער צו אַ פֿאַרבעסערונג פֿון דער מאַטעריעלער לאַגע פֿון די יודען; — די מעהרהייט פֿון די ציוניסטען זעהען אין ארץ ישראל דעם צענטער פֿון גייסטיגער אויפֿלעבונג. אין ארץ ישראל וועלען זיך ערשט ענטוויקלען די גייסטיגע כחות פֿון יודענטום. דאָס אַלץ איז לויט מיין מיינונג אויבער האָט געענטפֿערט טאָלסטאָי — צו דער אויסערער לאַגע האָבן געבראַכט די אונצעהליגע אַנטי-יודישע באַגרענעצונגען אין רוסלאַנד. איך בין אָבער זיכער — האָט געזאָגט טאָלסטאָי, דאָס די באַגרענעצונגען וועלען אָפּגעשאַפֿט ווערען און די יודען וועלען גלייכבערעכטיגט ווערען מיט אַנדערע בירגער. באַרוהרענדיג די פֿראַגע וועגען אַרויסטרעטען פֿון יודענטום האָט טאָלסטאָי ערקלערט, אַז דאָס האָט קיין שום זינן נישט. איך בין איבערצייגט, דאָס יעדע רעליגיע באַשטעהט פֿון ווייסען און שוואַרצען געוועב. דער מענש, וואָס שטרעבט צו זעלבסט-פֿערפֿאָלקאָמונג דאַרף אויסוועהלען דאָס ווייסע און אָפּוואַרפֿען דאָס שוואַרצע. איך גלויב דאָס די וועלכע מעלות קען מען געפֿינען אין די גלויבענס פֿון די בודיסטען און יאַפּאַנער.

ווי מען גרייט זיך אין דער וועלט צו אַ נייער מלחמה

מען מאָלט די שרעקליכסטע בילדער פֿון גרויזאַמסטער מאַסען-פֿערניכטונג, אָבער אַ סך זאַכען איז מען שטאַרק מגזם. — עטליכע פֿאַקטען פֿון די נייע אויפֿטואונגען פֿון בעוואַפֿנונג.

פֿון צייט צו צייט ערשיינען אין די צייטונגען און זשורנאַלען אַרטיקלען, אין וועלכע מען פּרובט מאָלן בילדער פֿון דער קומענדער מלחמה. די בילדער זענען די שרעקליכסטע און גרויזאַמסטע, וואָס די פֿאַנטאַזיע קען אויסטראַכטען. מען רעדט וועגען „טויט-שטראַהלען", וואָס וועלען „אויסקלייבען" גאַנצע אַרמעען פֿון דער ווייטענס און „אַראָפּשיסען אַעראָפּלאַנען פֿון דער לופֿטען. מען רעדט וועגען שרעקליכע גיפֿטיגע גאַזען מיט וועלכע מען וועט פֿערניכטען גאַנצע שטעט מיט אומשולדיגע מענשען. מען רעדט וועגען ריזיגע לופֿט-שיפֿען און אַעראָפּלאַנען, וואָס וועלען די באָמבעס מיט די גיפֿטיגע גאַזען אַראָפּוואַרפֿען אויף די פֿיינדליכע שטעט, און וועגען דעם, אַז מען קלערט שוין באַצייטענס אויסצוגראָבען אונטערערדישע טונעלען אין די גרעסערע שטעט, וואו די באַפֿעלקערונג זאָל זיך קענען באַהאַלטען בעת אַזאַ איבערפֿאַל מיט גיפֿטיגע גאַזען.

מען רעדט וועגען ריזיגע האַרמאַטען, וואָס וועלען שיסען אויף איבער הונדערט מייל ווייט און דערבעי פּרובט מען זיך אויף דער דייטשער קאַנאָן, וואָס האָט אין דער צייט פֿון דער לעצטער מלחמה אַריינגעשאָסען אַ קויל אין פּאַריז אויף אַ ווייטקייט פֿון 75 מייל. מען רעדט וועגען מעכטיגע טאַנקס, וואָס געהען און געהען פֿאָראויס און שטעלען זיך פֿאַר קיין זאַך נישט אָפּ. מען רעדט וועגען די „אינפֿראַ-רויטע" שטראַהלען, מיט וועלכע מען קען אין דער פֿולער פֿינסטערניש זעהן, וואָס עס טוט זיך אין דעם שונא'ס לאַגער; און וועגען מעכטיגע אונטערוואַסער-שיפֿלעך, וואָס פֿיהרען מיט זיך מיט קאַנאָנען און אַעראָפּלאַנען, און וועגען אַ סך אַנדערע זאַכען, וואָס וועלען די צוקונפֿטיגע מלחמה מאַכען אומפֿערגעניצט שרעקליך און גרויזאַם.

מען רעדט אויך וועגען דעם, אַז די צוקונפֿטיגע מלחמה וועט זיין אַ קורצע. מיט די מיטלען, וואָס מען האָט שוין היינט-צו-טאָג און מיט די מיטלען, וואָס וועלען נאָך ביז יענער צייט באַשאַפֿען ווערען, וועט מען אין דער קורצער צייט פֿון עטליכע וואָכען, אָדער עטליכע מאָנאַטען, פֿרעגט מען פֿאַרניכטונג, ווי פֿאַר די איבער פֿיר יאָהר פֿון דער לעצטער מלחמה.

לאָמיר אָבער זעהן ווי האַלט עס אין דער ווירקליכקייט און צי עס איז טאַקי דאָ גרונד פֿאָרצושטעלען זיך, אַז די צוקונפֿטיגע מלחמה וועט זיין אַזוי שרעקליך גרויזאַם און אַזוי פֿערניכטענד, ווי מען זוכט עס איצט צו מאָלען.

* * *

עס איז אמת, אַז פֿאַר די לעצטע 10 יאָהר האָט די טעכניק פֿון פֿערניכטונג געמאַכט גרויסע פֿאָרשריט. עס איז אויך אמת, אַז מיר האָבען גרונד פֿאָרצושטעלען זיך, אַז די צוקונפֿטיגע מלחמה וועט זיין נאָך שרעקליכער און גרויזאַמער, ווי די פֿריהערדיגע. מיר האָבען אָבער נישט קיין גרונד פֿאָרצושטעלען זיך, אַז די קומענדע מלחמה וועט זיין אַזוי שרעקליך און אַזוי פֿערניכטענד, ווי מען מאָלט עס אין די אַרטיקלען אין צייטונגען און זשורנאַלען.

דאָ וועלען מיר בעטראַכטען די הויפּט-מיטלען פֿון פֿערניכטונג, וואָס עקזיסטירען היינט צו טאָג:

טויט-שטראַהלען זענען פֿערהאַן. מען האָט ענטדעקט אַזעלכע שטראַהלען, וואָס קענען טויטען אַ מענשען אין צוויי סעקונדען. אָבער אין מלחמה קאָן מען זיי נישט אָנווענדען. די שטראַהלען קענען טויטען אַ מענשען אויף אַ שטח פֿון עטליכע פֿוס פֿון דעם אַפּאַראַט, וואָס פּראָדוצירט די שטראַהלען. אויף אַ ווייטקייט פֿון עטליכע צעהנדליג פֿוס איז זייער ווירקונג זעהר אַ שוואַכע און אויף אַ שטח פֿון הונדערטער פֿוס האָבען זיי גאָר קיין ווירקונג נישט.

כדי צו „פֿערניכטען" אַ פֿיינדליכע אַרמעע מיט אַזעלכע שטראַהלען, וואָלט מען פֿריהער בעדאַרפֿט פֿאַנגען די גאַנצע אַרמעע, דערנאָך יעדען סאָלדאַט בעזונדערס בינדען הענט און פֿיס. און דערנאָך יעדען פֿון זיי בעזונדער אוועקלייגען אונטער דעם אַפּאַראַט און איהם טויטען.

מיט די „אינפֿראַ-רויטע" שטראַהלען. ענגלענדערס און געהירנט אַפּאַראַטען, קען מען טאַקי זעהן אין דער פֿינסטער אויף צעהנדליגער און הונדערטער פֿוס מיט, אָבער אַזוי ווי דער סוד פֿון די שטראַהלען איז אַן אָפֿענער פֿאַר אַלעמען, האָט עס נישט געבען קיין איבערהאַנד איין צד אין דער מלחמה איבער'ן צווייטען, און דעריבער קענען זיי מיט זיך נישט ברענגען אַ גרעסערע פֿערניכטונג, ווי די איצטיגע מעכטיגע ליכט-פּראָזשעקטאָרס, אָדער בליץ-ראַקעטען. וואָס ווערען בעי נאַכט אַרויסגעשאָסען אין דער לופֿטען און בעלייכטען דעם שונא'ס לאַגער פֿאַר עטליכע מינוט צייט.

קיין נייע גיפֿטיגע גאַזען, וואָס זאָלען זיין מעכטיגער ווי די פֿריהערדיגע, האָט מען נישט ענטדעקט. און מען דאַרף זיי נישט. די פֿריהערדיגע גאַזען זענען שטאַרק און מעכטיג גענוג. מען האָט ענטוויקעלט די טעכניק פֿון פּראָדוצירען די גיפֿטיגע גאַזען אין אַ פֿיל גרעסערער מאָס און אין אַ פֿיל קירצערער צייט. און מען האָט ענטוויקעלט די טעכניק פֿון פֿערשפּרייטען דעם גאַז דורך די באָמבעס, וואָס וועלען אַרויסגעשאָסען ווערען פֿון קאַנאָנען, אָדער אַראָפּגעוואָרפֿען ווערען פֿון פֿליה-מאַשינען. די גיפֿטיגע גאַזען זענען דאָס שרעקליכסטע און דאָס גרויזאַמסטע פֿון דער צוקונפֿטיגער מלחמה. אָבער אַפֿילו זיי זענען נישט אַזוי שרעקליך און גרויזאַם, ווי אייניגע מאָלען עס, ווייל אין דער צייט, וואָס עס איז ענטוויקעלט געוואָרען די טעכניק פֿון פּראָדוצירען זיי און פֿערשפּרייטען, איז אויך ענטוויקעלט געוואָרען די טעכניק פֿון פּראָדוצירען גאַז-מאַסקעס און אַנדערע מיטלען צו בעשיצען זיך געגען זיי.

ענג פֿערבונדען מיט די גיפֿטיגע גאַזען זענען די פֿליה-מאַשינען. אַלס אייגע פֿון די מיטלען די גיפֿטיגע גאַזען צו פֿערשפּרייטען. זיי זענען פֿון צוויי גאַנץ פֿערשידענע מינים: די לופֿט-שיפֿען און די אַעראָפּלאַנען.

וועגען די ריזיגע לופֿט-שיפֿען אַלס אַ מלחמה געווער איז נישטאָ וואָס צו רעדען, מען וועט זיי אין מלחמה נישט אָנווענדען. סעדען דעריגע אַזעל אויף אַ שפּיקעל שליחות. דער בעסטער פֿון זיי קען ענטוויקלען אַ שנעלקייט פֿון אַרום 75 מייל אַ שעה, בעת עס זענען שוין איצט פֿערהאַן אַעראָפּלאַנען, וואָס קענען ענטוויקלען אַ שנעלקייט פֿון 200 מייל אַ שעה. דערצו זענען נאָך די דאָזיגע דיריזשאַבלען זעהר ברייטע און גרויסע ציל-ברעטער פֿאַר די אַנטי-אַעראָפּלאַנען-האַרמאַטען.

גאַנץ אַנדערש איז מיט די אַעראָפּלאַנען, זיי האָבען זיך ענטוויקעלט צו אַ זעהר מעכטיגער מלחמה-געצייג. עס זענען פֿערהאַן אַעראָפּלאַנען, וואָס קענען זיך האַלטען אין דער לופֿטען אַרום 40 שעה צייט נאָכאַנאַנד; עס זענען פֿערהאַן אַעראָפּלאַנען, וואָס קענען פֿיהרען פֿיר טאָנען פֿונט באָמבעס.

צו דער זעלבער צייט אָבער, האָט מען געגען זיי ענטוויקעלט אַ זעהר מעכטיגע און ווירקזאַמען מיטעל, און דאָס זענען די אַנטי-אַעראָפּלאַן קאַנאָנען און מאַשין-ביקסען.

פֿ'זענען אויך ענטוויקעלט געוואָרען די אַפּאַראַטען, מיט וועלכע מען קען זיך בעשטימען מען שיסט פֿון אַזעלכע אַנטי-אַעראָפּלאַן קאַנאָנען און מאַשין-ביקסען. זיי זענען געבויט אויף שטראַ...

(ענדע זעה זייט 6)

געהיימע דאָקומענטען, וואָס קלערען אויף די בעציהונגען צווישען ביסמאַרק און לאַסאַל.

ווי אַזוי דער „אייזערנער קאַנצלער" האָט געוואָלט מאַכען אַ לייט פֿון בעריהמטען יודישען רעוואָלוציאָנער.

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז איינגעפֿאַלען אין פּרייסישען מלוכה-אַרכיוו אַן אַלטער, צופֿעלליגער עלפֿער, וואָס איז שוין צעהנדליגער יאָהרען געשטאַנען פֿערשלאָסען און איבערגעפֿילט און וואָס האָט איצט פּלוצים נישט געקאָנט מעהר דערטראָגען די שווערע, שטויביגע לאַסט פֿון אַלטע פּאַפּירענע סודות.

אונטער די חורבות פֿון אָט דער שאַנק איז איצט געפֿונען געוואָרען אַ גאַנצער אוצר מיט אַ שיקאַנע מאַטעריאַלען און דאָקומענטען, וואָס בעלויכטען די אינטערעסאַנטע פֿריינדשאַפֿטליכע בעציהונגען צווישען דעם בעריהמטען „אייזערנעם קאַנצלער" ביסמאַרק, און פֿערדינאַנד לאַסאַל, דעם פֿאַנאַטישען יודישען רעוואָלוציאָנער.

מען האָט זיך אין דייטשלאַנד און אין דער גאַנצער וועלט בשום אופֿן ניט געקענט ערקלערען די דאָזיגע מאָדנע חבר'שאַפֿט צווישען דעם אַלמעכטיגען ביסמאַרק'ן און דעם רעוואָלוציאָנערען יודישען יונגערמאַן פֿון ברעסלוי, וואָס זיינע גאַנצע לעבענס-פֿליכטער ווילען איז שוין געווען קאָנצענטרירט אויף דער צושטערונג פֿון דער אייראָפּעאישער צענטראַל-מאַכט: דייטשלאַנד.

בעת דער קאַמף געגען ביסמאַרק'ס בעריהמטען אַנטי-סאָציאַליסטען-געזעץ האָט געפֿלאַקערט אין גאַנץ דייטשלאַנד, האָט דער סאָציאַליסטישער רעפּוטאַט בעבעל, אין סעפּטעמבער 1878, געהאַלטען אַ פֿייערדיגע רעדע אין רייכסטאַג, אין וועלכער ער האָט צום ערשטען מאָל געמאַכט די סענסאַציאָנעלע מיטטיילונג, אַז דער „אייזערנער קאַנצלער", פֿירסט ביסמאַרק האָט אונטערהאַלטען מעהרערע קאָנפֿערענצען מיט לאַסאַל'ן און זיך בעראַטען מיט דעם רעוואָלוציאָנערען אַרבייטער-פֿיהרער וועגען פֿערשידענע אַקטועלע פּראָבלעמען פֿון דער דייטשער מלוכה-פּאָליטיק.

די ידיעות וועגען די געהיימע קאָנפֿערענצען צווישען דעם מעכטיגען בעהערשער פֿון דייטשלאַנד און דעם גרינדער און פֿון דער סאָציאַל פֿאַרטיי, יודישען רעוואָלוציאָנער, האָט בעבעל בעקומען פֿון דער אַלטער גרעפֿין האַצפֿעלד, די נאָהנטע פֿריינדין פֿון לאַסאַל'ן...

דין פֿון לאַסאַל'ן, וואָס צוליב איהר איז אַזוי פֿריה און אַזוי טראַגיש איבערגעריסען געוואָרען דאָס יונגע לעבען פֿון דעם דאָזיגען גליהענדיגען פֿאַנאַטיקער פֿון'ם רעוואָלוציאָנערען סאָציאַליזם.

ביסמאַרק האָט זיך דעמאָלט געפּרובט אַרויסדרעהען פֿון דער דאָזיגער פּיקירטער סיטואַציע, וואָס האָט איהם שטאַרק „קאָמפּראָמיטירט" אין די אויגען פֿון זיינע אייגענע יונקערישע חברים. ער האָט געפּרובט מאַכען פֿון די דאָזיגע פּאָליטישע קאָנפֿערענצען און בעראַטונגען מיט'ן יודישען רעוואָלוציאָנער, גלאַט אַזוי אַן „אומשולדיגע אונטערהאַלטונג" מיט אַ אינטערעסאַנטען יונגען מאַן, מיט וועלכען ער איז זיך צופֿעליג געקומען „אויף יענעמס בקשה, הכבוד צוויי אָדער דריי מאָל, און וועלכער האָט אויף איהם אין פּאָליטישער בעציהונג „נישט געמאַכט קיין שום איינדרוק".

געגען דעם דאָזיגען שוואַכען אויסרייד פֿון דעם „קאָמפּראָמיטירטען" פֿירסט, איז געשטאַנען די אָפֿיציעלע בעהויפּטונג פֿון דער אַלטער גרעפֿין האַצפֿעלד, אַז ביסמאַרק האָט קאָנפֿערירט מיט דעם גרינדער פֿון דעם „דייטשען אַרבייטער-פֿעראיין" וועגען דעם אַלגעמיינעם וואַהל-רעכט, וועגען די געפֿלאַנטע דייטשע אָנעקסיעס אין שלעזוויג-האָלשטיין, צו וועלכע דער סאָציאַליסט האָט געגעבען זיין הסכמה; וועגען דעם קאַמף געגען דעם שונא, דעם פּאָליטישען ליבעראַליזם, וועלכען בעידע, דער יונקער און דער רעוואָלוציאָנער, האָבען געהאַסט מיט דעם גאַנצען פֿייער פֿון זייערע פֿאַנאַטישע נשמות, און וועגען אַנדערע וויכטיגע פּאָליטישע און סאָציאַלע פֿראַגען.

איצט האָט דער איינגעפֿאַלענער, חרוב'ער אַקטען-שאַנק בעשטעטיגט גאַנץ קלאָהר, אַז ביסמאַרק האָט טאַקע בכבודו ובעצמו געזוכט צו בעקענען זיך מיט לאַסאַל'ן און אַז ער האָט געהאַט דערביי אַ גאַנץ בעשטימטע פּאָליטישע כוונה.

אין אַ בריף פֿון'ם 11-טען מאַי 1868, וואָס אַ קאָפּיע פֿון איהם, מיט ביסמאַרק'ס אייגענהענדיגע חתימה, האָט זיך געפֿונען אין דער דערמאָהנטער שאַנק, האָט דער „אייזערנער קאַנצלער" געבעטען דעם אַרבייטער-פֿיהרער, ער זאָל איהם ערווי...

זאָגען זיין מיינונג וועגען דער לאַגע פֿון פּראָלעטאַריאַט, און אין אַן אַנדער'ן בריף פֿון דעם אויבער-רעגירונגסראַט ציטעלמאַן, ביסמאַרק'ס סעקרעטער און רעכטע האַנט, ווערט לאַסאַל „געבעטען זעהר הערציג", ער זאָל למח"ש קומען אין דער בעשטימטער שעה צו דער קאָנפֿערענץ מיט'ן קאַנצלער.

אויף דעם אופֿן איז פֿאַרענטפֿערט געוואָרען די פֿראַגע, ווער עס איז געווען דער איניציאַטאָר פֿון דער פֿריינדשאַפֿט צווישען ביסמאַרק'ן און לאַסאַל'ן, אָבער עס איז דערמיט נאָך נישט קלאָר געוואָרען אײַנגאַנצען די טיפֿערע סיבה, וואָס האָט געפֿיהרט צו דער פֿערזענליכער דערנעהנטערונג צווישען די דאָזיגע צוויי פּרינציפּיעלע דם-שונאים.

אין אַן אינטערעסאַנטער מאָנאָגראַפֿיע „ביסמאַרק און לאַסאַל", געשריבען אויפֿ'ן יסוד פֿון אָט די מאַטעריאַלען, וואָס די איינגעפֿאַלענע שאַנק האָט אַרויסגעגעבען פֿון זיך, בעהאַנדעלט דער בעקאַנטער היסטאָריקער גוסטאַוו מייער, די מאָדנע בעציהונג צווישען די צוויי גיגאַנטישע פּערזענליכקייטען און די געוואַלדיגע צוזיאַמענשטויס-קראַפֿט, וואָס זיי האָבען געהאַט אייגער פֿאַר'ן אַנדער'ן בעידע זענען געווען אין תוך גרויסע איינזאַמע מענשען, דורכגעדרונגען מיט גרויסע עגאָיסטישע אידעען, וועלכע זיי האָבען געוואָלט פֿערווירקליכען אין דער געזעלשאַפֿט, און בעידע האָבען זיך אַנגעשטויסען אויף זייער וועג אָן דער ליבעראַלער פּראַזע פֿון בירגערטום, וואָס האָט שטענדיג רעקלאַמירט פּאַטריאָטיזם, און אין זיין געהאַט נאָר איין-איינציגע זאַך: די אייגענע קאַפּיטאַליסטישע אינטערעסען.

פֿאַר ביסמאַרק'ן איז די אַלמאַכט פֿון דער מלוכה געווען דער העכסטער עטישער פּרינציפּ, און ער האָט געזוכט בונד-גענאָסען געגען די אַזוי-גערופֿענע „פֿאָרט-שריטלער", וואָס זייער אידעאַל איז געווען: די איינענע קעשענע. און טאַקע אין דער בעראַכטונג פֿון קליינבירגערליכע פּרינציפּען, האָבען זיך בעגעגענט דער קאָנסערוואַטיווער פֿירסט...

(ענדע זעה זייט 4)

ווי אַזוי מען מאַכט זיך איין ליטע לוסטיג פֿון יודען.

קאָוונאָ (יט"א) די וואַהלען צו די קראַנקען-קאַסעס זענען — ווי מיר האָבען שוין זיינער צייט מיטגעטיילט, צוליב דער אינטערווענץ פֿון דער יודישער פֿאַלק אָפּגעלעגט געוואָרען פֿון ראש השנה... אויף יום-כפּור. דער ראָזניגער „מאַלעראַנטער" בעשלוס האָט פֿערשטעהט זיך אויסגערופֿען שטאַרקע פּראָטעסטען פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג. דאַן האָט די אויפֿזיכטס-מאַכט ווידער געענדערט דעם טערמין פֿון די וואַהלען צו די קראַנקען-קאַסעס און נאָך אַ לענגערן ישוב הדעת בעשטימט די וואַהלען אויפֿן טאָג פֿון שמחת-תורה.

אַכטונג ה"ה פּריזיערס!

לכבוד יום-טוב צושטעל איך אַ רייכען אויסוואַהל פֿון:

העלניש בלומען-וואַסערן	נור 3.20 אַ קילאָ
וועזשעטאַל	פֿון 1.40 „
בריליאַנטין	„ 3.40 „
פֿראַנצויזישער לאַקיר	„ 45 גראָשען אַ דעקאַ

איך בעזיץ אויך אַ גרויסען אויסוואַהל פֿון ראַזיר-מעסערס, פּלאַטעס און שטאַהל-זאַכען ווי אויך אַלערליי ראַזיר-זאַכען צו פֿאַבריקס-פּרייזען

מיט אַכטונג פּערפֿומעריע

J. DRUKIER, Zawadzka 11

טעל. 75-92

בעמ.: פֿאַר ענגראָסיסטען—געהעריגער ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען

לאדזער קראניק.

דעלעגאציע פון ווילנער קראנקען-קאסע איז לאדז

(§) געלטען אזא קטן לאדז געקומען דעלעגאציע פון דער פערוואלטונג פון דער ווילנער קראנקען-קאסע, די זיך צו בעקעגען מיט דער מעמונגסט פון דער לאדזער קראנקען-קאסע. די נעסט האבען זיך אויסגעדריקט מיט דער מאוגדערונג וועגען דער נומער חורט שאפט פון דער לאדזער קראנקען-קאסע.

נאכמי-דיזשורען אין די אפטיקען.

הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטיקן: כ. ליפשיץ פעטרסקאווער 193, מ. מוליער פעטריקאווער 46, גראשקאווסקי פאכסמאנגער 15, פערלמאן צעגעל ציאנא 64, נישוויראווסקי אלעקסאנדר ראזאסקא 37, יאנטשלעוויטש אלטער מארק 9.

אלגעמיינער איינטאגיגער פראטעסט-שטרייק

אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

די צאהל שטרייקענדע גרייכט שוין ביז 60,000

(§) אין שיילות מיט'ן ארויסהענגען אין דו פאברוקען די שטראף-מאבעלע, האבען געלטען די ארבעטער פון א גאנצער רוח פאברוקען זיך אנגעשלאסען אזן שטרייק. אין מיר דערוויסען זיך האט דער פארזיצער פון „פראצא" בעשלאסען צו פראקלאמירען איף פרעמאנ א אינטאנאנען אלגעמיינעם פראטעסט-שטרייק אזן אלע פאבריקען געגען ארויס הענגען די שטראף-מאבעלעס. צו דעם צוועק זאל ארויסגעלאזען אנ'אויפרוף צו די ארבעטער.

* * *

(:) דער פלאמד האט זיך אזן משה פון געלמוגען מאנ נאך פערשארפט. געל מען האט די צאהל שטרייקענדע אזן 15 פאבריקען שוין אויסגעמאכט 20 מוי זענד מאנ.

די ארבעטער האלטען, אז די שטראף מאבעלעס זענען נושט אזן הסכם מיט'ן געזעץ אזן די אונדוסטריעלער האבען ארענגעפוהרט, א גאנצע רוחה פארא גראפען, וואס זענען אזן אויסמאס נושט פארגעזעהן.

בזו אויצט האט דער אונדוסטריעלער פערבאנד נאך קען תשובה נושט געגעבען אויף דער הענדונג פון קלאסען פאראזען צונויפצוגעבען א געמיינזאמע קאנפערענץ וועגען דעם עגין. לויט דער אוניציאטיוו פון פארשיעדענע פערבאנד זאל הייגט בעם וויעזוארא פארקומען א קאנפערענץ. דעסנלטען זאלען די ארבעטער-פערבאנדען הייגט אויסשיקען קען ווארשא צוזאמען מעמאריאלען אויגעגען צום ארבעטס-מיניסטער און אויגעגען צום מיניסטאר-ראט.

* * *

(נ) מור דערוויסען זיך, אז די שטראף-מאבעלעס געטהאלטען צווישען אנדערען פאלגענדע פרטים: א שטראף בזו א האלבן מאנ ארבעטס-לוין דראהם דעם ארבעטער, אויב ער וועט פער שפעטיגען אויף א פאר מינוט צו דער ארבעט, פאר אינהאלטען די מאשין, וועז עס אזן נושט גוטען, פאר אויפקלעמען דעם קאפ אזן מיטען דער ארבעט, פאר ערלערונגען בעת דער ארבעט זאגען, וואס האבען נושט קען שיילות צו דער ארבעט, פאר ארענקיקען אזן א צעטונג, פאר'ן אנטון זיך אויבער עס האט זיך געהערט דער פעף א. אז. וו.

* * *

אזן אוועגד ווערען מור געוואויר, אז די צאהל ארבעטער, וואס האט פער שפרעטיקט צוגלוב די שטראף-מאבעלעס, גרוכט דער צוגער פון העלער 60.000 מאנ.

ס'אזן געמליך אבגעשפעלט געווארען די ארבעט אזן די פאבריקען פון לאאנארד, פרעדענבערג, זילבערשטיין, אייזענבלאט, האפריכטער, פ. חונגרעמאן ראזענבלאט, אייזערט, שוובלער אזן נראהמאן, אויטונגאן, זיבערט, אסער, פרוסאק, קרענגנג, שטונגערט, גוטער, שוויקערט.

אויף האלב 8 אוועגד אזן געווען גע שטימט א פערזאמלונג פון פאבריקס דעלעגאטען אזן די קלאסען-פעראיינען.

* * *

(פ) געלמען פריה האבען פער שטרוקט די ארבעטער אזן די פאבריקען פון שטאלער אזן גראהמאן, יעראס שונסקי, זילבערשטיין אזן דעסרומאנט. די ארבעטער זענען טאטעגוטען אויף אזן די ארבעטער פערבאנדען הענען געקומען אונטסרוקציעס. אזן אויפרוף צו די ארבעטער האט „פרעצא" האט ארויסגעלאזען, אזן אנגעוויזען, אז הגם די פעדעראדיגע זעהט פאר שטראף-מאבעלעס אזן די פאבריקען, זענען די פאב ריקאנטען אבער נושט מחויב די מאב עלעס ארויסצוהענגען אזן זיי פון אויגען ווילען.

דער קלאסען-פעראיין האט ערשט אנגעמען א שטעלונג נאכדעם וי עס וועט הענען דעם זיך ארויסזאגען דע פעדעראציע פון די פאבריקען אזן די אונדוסטריעלער.

א פאלקס-פערזאמלונג איז „התאחדות"

(—) זונטאג אוועד אזן אזן לאקאל פון „חתאחדות" פארגעשטאנען א גרויסע פאלקס-פערזאמלונג. ד"ר א. מארמאראק ווער האלט א גרויסען רעפערעט, וואו ער לארעקטעריזירט די יהדות פאר מען אזן גלות אזן א". דער אוויטער רעפערענט מאנ. ב. לובראנסקי, רעדט ארום די פערשוידענע שטרעמונגען אזן דער יהדות „ארבעטער" פעזוויגונג. עס אפאנירען פארשטעהער פון אונאב הענגיגע סאציאלזטען, שולי ציון (רעלמע) אזן לינקע, אויף אלע עס ענטפערט אפגעלוגען מאנ. ב. לובראנסקי.

די שעהנע דארפס-שיקסע

האט פערסמט דעם מאן אזן אחעק צום קאכאנעק

ד' האט נעכאפט 12 יאהר שווערע תפיסה.

(§) מום 15 יאהר פריה אזן אזן ווארח מסטערע-זלאטע, לערזער פאוויעט שוחען דער בעקאנט די שעהנע שיק מע בראנקע, א קטלעלדיגע יתומה, וואס האט זיך דערגעהרט פון פערקיפען מילך. אלע פאראבעדעס פון דארף אזן אפילו וחתנלער פון רעלע פויערים זענען פאר די שיקסע די בפרה געווארען. זי האט אבער קיינעם פון זי נושט געוואלט אזן ג'טעגה'ט, אז זי זול קען כאמוט אויפ'ן קאם זיך נושט לאזען אנטון.

אבער א נשמה פון א שיקסע אזן איך נושט קען ראזשונקע אזן זי האט אר צום סוף געלאזט אומערדבר'ן פון א יונגען פויער מיט'ן נאמען קוויאטקאווסקי, מום ווען זי אזן סוף כל סוף גע נאנגען צום „שלוב".

נאך דער חתלע'רע אזן דאס פארל נעבאכט מיט נאט אזן ארעם. ער האט אנחאנדעלט מיט מעחל, זי אזן געווען טולר-סחרמע אזן ס'אזן געגאנגען א נאנג.

מעלם זיך אבער א מעשה אזן דעם מאנגעל פערזאלט אזך איך דיר ווערען, פערמושט ער זיך אזן אבער א אפערע, דער שוועגדעל ווערט עבעדעקט אזן מען שב'עם אזהם אזן אזן „ישוב בסתר".

דא פערבענקט זיך דער שעהנער שוק מע א לעב צו מוז, דו מעלם אזן שעהן אזן שקצים זענען דא ווי דו „דעמבעס". אזוי לאנג אזן אזוי ברייט ווי דו שעה גע ברענגט האט זיך פערליעבמשעם אונ'ם בלאם פאלעסלאזן שומשונסקי אזן זי געלעבט.

אז דער אמת'ער בלאם אוהרער אזן ארעם פון תפיסה אזן האט דערזעהן וואס דא מוט זיך, האט אזהם שיער נעבאכטען מיט נאט אזן ארעם. ער האט אנחאנדעלט מיט מעחל, זי אזן געווען טולר-סחרמע אזן ס'אזן געגאנגען א נאנג.

מעלם זיך אבער א מעשה אזן דעם מאנגעל פערזאלט אזך איך דיר ווערען, פערמושט ער זיך אזן אבער א אפערע, דער שוועגדעל ווערט עבעדעקט אזן מען שב'עם אזהם אזן אזן „ישוב בסתר".

דא פערבענקט זיך דער שעהנער שוק מע א לעב צו מוז, דו מעלם אזן שעהן אזן שקצים זענען דא ווי דו „דעמבעס". אזוי לאנג אזן אזוי ברייט ווי דו שעה גע ברענגט האט זיך פערליעבמשעם אונ'ם בלאם פאלעסלאזן שומשונסקי אזן זי געלעבט.

אז דער אמת'ער בלאם אוהרער אזן ארעם פון תפיסה אזן האט דערזעהן וואס דא מוט זיך, האט אזהם שיער נושט די נלפה געגומען. ער האט גע נומען א פאהרעזלע אזן איהר ארענגע צומפעלט אזהם ושתים, אז זי האט שוין קוים געזשוניפיעט, וו א פויער קען, אבער אם האט געהאלטען וו א טויטען בא מעם. אויסגעקרענקט — האט זיך דו גויע מוידער געגעסען צו אוהרע מרפה גע מתוקות מיט'ן פרעמדען גוי. דער מאן האט אפילו געפרעגט זיך נעם צו זען אזן דעם פאלשען חטא, אבער אזי דער וואס וועז האט זי אזהם דער לאנגע א פארציע עסען אזן וועלען זי האט ארענגעשוט סם אזן דער מאן האט זיך אפגעטראגען.

די קומעס אזן דארף האבען זיך גע געהויבען שושקען וועגען פלוצלונגען טויט פון קויאטשונסקי'ן, בזו די זאך אז ארויסגעקומען צו פאלוצזיו. מען האט דעם טויטען געפלעסט אזן ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ער אז מאט פערס סם'ם געוואען.

דאס געלובטע פארל אזן ערעסטירט געווארען, געשטאנען פער'ן קריזיס-גע רוכט אזן ארענגעלאפט צו 12 יאהר שווערע תפיסה. זיי האבען אבער גע מענה'ט אז זיי זענען אומשולדיג אזן האבען אנגעגעבען א אפעלאציע.

דאס אפעלאציע-גערוכט האט בע שטעטיגט דעם אורטעל בגוגע דעם פאל שען וועב אזן פליז אויפ'ן סמר פון דער אמגעסטע פערקלעגערט אוהר שטראף אויף 8 יאהר שווערע תפיסה, דאנעבען דער „קלאגער" אזן צוליב מאנגעל אזן בעווייזען בעפרעם געווע רען.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1910

חייגט דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אין לאקאל אויף פיערקאנטער 212 די יונגעלעט פון יאהרגאנג 1910, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען, וואס הייבען זיך אן מיט S, גיז M,

אזן די וואס האבען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען אויף Ż ביז N. אנגעשליסן.

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די 1910-ער, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען אויף Sz. ביז Ż.

אזן די, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען אויף Ż ביז N. אנגעשליסן.

צושניטענער פרויען-קערפער אין קאלושסי

(§) געלמען אוועד האט מען געגען קאליישקע געלעגען אויף דער באהן-לי נע דעם צושגומענעם קערפער פון א יונגער פרוי פון מערך 24 יאהר אלט. זי מען געסט אן זאל דאס זען א מעגלעך פרוזען.

נייע מעלדונגס-פארשריפטען.

פאר אזן- אזן אויסמעלדען דארף מען נישט צאהלען

(פ) זון מור הבען שוין מומגעמעלט זעגען פון געלמען אן פרעז אזן קראפט די מעגע רעגלעמענט מאנ. ב. לובראנסקי, רעדט ארום די פערשוידענע שטרעמונגען אזן דער יהדות „ארבעטער" פעזוויגונג. עס אפאנירען פארשטעהער פון אונאב הענגיגע סאציאלזטען, שולי ציון (רעלמע) אזן לינקע, אויף אלע עס ענטפערט אפגעלוגען מאנ. ב. לובראנסקי.

געהיימע דאקומענטען, וואס קלערען אויף די בעציהונגען צווישען ביסמארק אזן לאסאל.

(ענדע פון זייט 3).

מיט דעם יודישען רעוואלוציאנערען.

דער דאזיגער מעדגער איגערליכער חסכם איז שטאמל דערגעגען אזוי וועט, אז ביסמארק האט גאנץ פשוט פערלאנגט פון לאסאל'ן, ער זאל פאר די וואהלען ארויסגעבען צו די דייטשע אר בעטער א קאנסערוואטיוען וואהל-אויפ רוף, כדי עס זאל מיט דער חילף פון די סאציאליסטען צוגראבען ווערען די מאכט פון קלענבירגערליכען ליבעראליזם.

פון דער אנדערער זייט, ווידער, האט לאסאל געפרובט א בעט לאנג איינרעדען זיך אזן דעם דייטשען פראלעטאריאט, אז ער אזן בעם פרעדישען קעניג אזן בעי ביסמארק'ן האט די ארבייטערשאפט דערגרייכען די ערפילונג פון איהרע פע ליטישע אזן סאציאלע מאדערונגען. דער דאזיגער בעגע, וועלכער האט ארויסגע רופען די שארפסטע קריטיק פון מארקס'ן אזן ענגעלס'ן, האט געבראכט מיט זיך, אז אין גאנץ דייטשלאנד האט מען גע רעדט וועגען ביסמארק'ן, ווי וועגען לאסאל'ן ווי א תלמיד, אזן וועגען לאסאל'ן ווי הענען א פאליטישען אינטרוסאנט פון „אזוינעם קאנצלער".

פאר דעם רעוואלוציאנערען ארבייטער-פיהרער איז די לאנג געוועזען זעהר משיקרע. ער האט דערזיהלט. אז ער פערלירט האט אמאל מעהר דעם בארען אונטער די פיס, אז די ארבייטער פער לירען אלץ מעהר דעם צוטרוי צו לאסאל'ס „קעניגליכן סאציאליזם" — אזן עס איז קלאר, אז לאנג האט דער אר בייטער פיהרער נישט געפירט מעהר וואהרען אויף ביסמארק'ס גנאד, אויב ער האט נישט געוואלט פערלירען מיט אנהאנג אין דער ארבייטערשאפט.

אבער אט איז אויסגעבראכען די מלחמה אין שלעזוויג-האלשטען. ביסמארק האט אין דעם מאמענט בעקומען פלוצים גאנץ אנדערע מיטלען מיט וועלכע ער האט געקענט בעמעטיגען די מאכט פון פרעסען אזן זיין אייגענעם פאליטישען אינטרעס — אזן ער האט זיך איצט נישט מעהר געזוויטיגט אין דער פרינד שאפט פון יודישען רעוואלוציאנער, כאטש לאסאל האט געטון זיינס אזן האט זיך אויפגעפאמירט אין דער גאנצער פרעסע אלס א פריינד פון יודישען אינטרעסען אזן אלס מיט זיין אפטאמה אז ביסמארק'ס אנעקסיע-פלענער.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1910

חייגט דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אין לאקאל אויף פיערקאנטער 212 די יונגעלעט פון יאהרגאנג 1910, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען,

S, גיז M,

אזן די וואס האבען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען אויף Ż ביז N. אנגעשליסן.

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די 1910-ער, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען אויף

Sz. ביז Ż.

אזן די, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען

Ż ביז N אנגעשליסן.

רעראנזאלעסצענטען-הויז נעמט שאפען די קראנקען-קאסע

(§) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער קראנקען-קאסע אזן ארומגערעדט געווארען דער מאנגעל אזן פרייע פלע צער אזן די לאדזער שפומאלען. עס אזן אנגעוועזען געווארען, אז די צאהל שפומאלען אזן לאדז אזן נעמשפרעכען נושט די פאקטישע בעדערפענישען פון דער בעפעלקערונג, צוליב וואס שווער קראנקע מוזען אפט בלייבען אזן דער הויז, נושט האבענדיג קען אדם אזן שפומאל.

נאכמי-דיזשורען אין די אפטיקען.

חייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטיקן: כ. ליפשיץ פעטרסקאווער 193, מ. מוליער פעטריקאווער 46, גראשקאווסקי פאכסמאנגער 15, פערלמאן צעגעל ציאנא 64, נישוויראווסקי אלעקסאנדר ראזאסקא 37, יאנטשלעוויטש אלטער מארק 9.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1910

חייגט דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די 1910-ער, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען אויף

Sz. ביז Ż.

אזן די, וואס האבען אויפ'ן שטח פון 13-טען קאמיסאריאט מיט די מאמיליען-נעמען

Ż ביז N אנגעשליסן.

א פרינץ, וואס האט זיך געלאזט פערברענען צוליב א יודיש מעדעל

(ענדע)

עס איז געווען חמשה-עשר בשבט. די ישיבה-בחורים האבען זיך ערלויבט צו ערמאכען די גמרות, ארויס פון דער ישיבה אויסעל א הוליע צו טון.

חנה מיט איהרע חבר'טס זענען צו נעקומען זיך צוקוקען די ישיבה-בחורים הוליען, שטיפען אזן מאכען זיך מרעהליך.

ער האט די דאזיגע געלעגענהייט אויס געגוצט אזן פערבייגעהענדיג איהר, האט ער אזן דער שטיל א טורמעל געטון: חנה, עמעריך הייל רעדען מיט דיר!

חנה איז געווארען דערשראקען. זי איז געווארען בלייך אזן איהר הארץ האט געגומען שטארק קלאפען: הייסט דאס, עמעריך-לבא נאך? אבער פון הענען הייסט דער בחור איהר פוד?

זי האט זיך גוט אנגעקוקט אזן זען פנים אזן פלוצלינג האט זי אויסגעלויכטען אזן א מאדנע פריד האט זי ארומגעגען: ער איז דאך דאס דער פרינץ!

זי האט זיך נישט געקענט אנהאלטען אזן א געשריי געטון: דו ביזט דאך עמעריך!

— נין! נישט מעהר עמעריך, נאר אברהם איז מיין נאמען! — האט ער איהר געענטפערט אזן געבעטען איהר נאכגעהן נאך איהם.

ער איז גרויף צו זיך אין צימער אזן

מיט אזוי דער פרינץ האט זיך געטראפען מיט דער טאכטער פון הירנער בחור ראבי יצחק אייזיק אזן זיך אנגעלייבט אין איהר,—דער פרינץ ווערט א ישיבה-בחור אזן האט חתונה מיט'ן רב'ס טאכטער, די פרישטין, מער משפט איהם צום טויט.

א מעשה פון מאראנטען, איבערדערצעהלט פון א. ר. מלאכי.

זי אזך איהם. ער האט אויף זיך גע נעמען פון זיך זעהר קלוגער אזן גלייבען שטעהען מער איהר מיט דער גאנצער פרעכט פון זעהר קעניגליכע בגדים, אין די זעלבע קליידער, וואס ער האט געטראגען יענעם אוועגד ווען ער האט זיך מיט איהר געטראפען.

— מיין רעטער! — האט חנה אויס געשריגען.

— מיין גלייבען! — האט ער אנגע ענטפערט אזן איהר ארומגעפאסט אין זעהר ארעמס אזן מיט הייסע קישען איהר פנים געדעקט.

— מען רעטער אזן אויסדערוועהל טער! — האט חנה מיט טרעהרען גע פליסטערט אזן זיך געטוליעט צו איהם.

ער האט איהר איצט דערצעהלט אלץ וואס מיט איהם פאסירט. מיט א סערכאפטען אטעם האט זי אלעס אויס געהערט, האט מיט דורשט געשלונגען יעדע ווארט, אזן דאנקבאר איהם גע קוקט אין די אויגען, הערענדיג די שטארקע ליבע זעהנען צו איהר.

— אזן צוליב מיר האסטו אלץ אויסגע געטראגען אזן געטרען א יוד?

— דעם ערשטען שטוס צו הערען א יוד האסטו מיר געגעבען, אבער בעקע גענדיג זיך מיט דער יודישער רעליגיע איז די מיר אזוי שטארק בעליבט אזן טייער געווארען, אז הען דו האלסט מיר גענוגגעט, הגלע איך זיך אויך געפיהלט גליקליך מיט מיין יודישקייט.

— דו האסט א הויכע נשמה, מיין שטערער! — האט חנה זיך אנגערופען.

— דו ביזט א וואונדערליך מעדעל,— האט ער איהם געזאגט, — איך פיהל זיך גליקליך מיט דיר!

נאך אין דעם זעלבען אוועגד האט דער רב זיך דערהאוט פון דער גאנצער גע שיכטע זינט דער פרינץ האט געראסטוועט דאס לעבען פון זיין טאכטער אזן ביז ער איז אנגעקומען אין זיין ישיבה, אזן זעלבסטפערשטענדליך, אז דער רב האט די יונגע געליבטע בעגעבען זיין ברכה, אזן מען האט געשריבען תנאים צווישען דעם געהעזענעם פרינץ אזן דער אטע איגער טאכטער פון ר' יצחק אייזיק.

די חתונה האט מען אפגעלאגט אויף אחד חדשים, אזן ווי דער שטענער איז, איז די פערלאבונג פון רב'ס שטענער טאכטער געווען דער געשפרעך פון טאג אין דער געגט.

* * *

האט זיך אבער געמאכט. אז דורך א צופאל האט די פרישטין זיך דערוואוסט פון דער חתונה, אזן זי האט פלוצלינג זיך בעזייזען מיט איהר טאלדשטען אין דער בעט, אזן זי האט געמאכט א שעה, אזן אז ער איז נישט איהר קינד.

נאך דעם זעלביגען טאג האט מען דעם רב מיט זיין חויזגעזינד אזן פיל אנדערע יודען געשטידט אין קטען אזן טער שפארט אין געטענגיש.

דעם חתן האט די פרישטין געהאצטען ארענגען צו זיך. אז ער איז ארען אין איהר צימער, האט זי אלעמען געהייסען ארויסגעהן. האט מרקלאסען די טיר, אזן ארויפארענדיג זיך אויף זיין האלז, האט זי געזיפצען ווינען, יאמערען אזן קלאגען: „דערקען זיך, עמעריך, אז דיין מוטער!"

דער פרינץ איז אבער געבליבען בען מעסט, אז ער חאט זי נישט אזן קען זי נישט, אזן ביז דעם חעגיגען טאג האט ער איהר קטמאל נישט געזעהן.

די פרישטין האט געפרובט הירקען אויף איהם מיט גוטען אזן מיט בעזען, אזן נישט קענענדיג אויסהערען בע איהם, האט זי איהם איבערגעגעבען צום ריכט. מען האט איהם ארענגעהאנגען אין געפענגניש אזן געגעבען איהם די שרעקליכסטע יסורים. אז ער זאל זיך געזעהן. אין דעם מומעל האט דער רב בעהויזען צו בעהאלטען דעם חתן אזן די כלה, אזן די פרישטין איז א צערענדיגע שרעק אזן געשיקט טעלעגראמען צו ערעס-פירען דעם רב אזן זיין פאמיליע.

דער רב האט געהייסען די חתן-כלה אנטלויפען. דער פרינץ האט אבער מיט נישט געהאלט הערען. ער האט געשענקט, אז עס וועט גיט זיין שעהן מיט איהם צו ראסטען זיך בעשעה אלע יודען געפינען זיך צוליב איהם אין א ארט. דערבייי האט ער געהאפט, אז די פרישטין וועט אנגעמען, אזן אז ער איז נישט איהר קינד.

נאך דעם זעלביגען טאג האט מען דעם רב מיט זיין חויזגעזינד אזן פיל אנדערע יודען געשטידט אין קטען אזן טער שפארט אין געטענגיש.

דעם חתן האט די פרישטין געהאצטען ארענגען צו זיך. אז ער איז ארען אין איהר צימער, האט זי אלעמען געהייסען ארויסגעהן. האט מרקלאסען די טיר, אזן ארויפארענדיג זיך אויף זיין האלז, האט זי געזיפצען ווינען, יאמערען אזן קלאגען: „דערקען זיך, עמעריך, אז דיין מוטער!"

דער פרינץ איז אבער געבליבען בען מעסט, אז ער חאט זי נישט אזן קען זי נישט, אזן ביז דעם חעגיגען טאג האט ער איהר קטמאל נישט געזעהן.

די פרישטין האט געפרובט הירקען אויף איהם מיט גוטען אזן מיט בעזען, אזן נישט קענענדיג אויסהערען בע איהם, האט זי איהם איבערגעגעבען צום ריכט. מען האט איהם ארענגעהאנגען אין געפענגניש אזן געגעבען איהם די שרעקליכסטע יסורים. אז ער זאל זיך מודה זיין, אז ער חאט זיך מגייר געווען.

מען האט אבער בייי איהם קיין שום וידוי נישט געקענט ארויסבעקומען.

די פרישטין איז אבער זיכער געווען, אז ער איז איהר זוהן, אזן בייי איהר איז נישט אנדערש אויסגעקומען, ווי דער יודישער מעדעל האט איהם פערשידענע אויסגעלעגט.

ער גליקליכער אזן צופרידענער איז ער שטאלץ געגאנגען צום עשטעק.

בשעת די פלאמען האבען איהם ארומ גענומען, האט די מוטער חרטה בעקומען אזן איהם געוואלט לאזען לעבען. עס איז אבער שוין געווען צו שפעט. זיין נשמה איז מיט „שמע ישראל" אויף די ליפען אויסגעגאנגען.

די פרישטין האט פון גרויס כעס אזן הארצוועהטאג געוואלט אויסהרב'ענען אלע יודען. אבער אין דערזעלביגער נאכט איז איהר זוהן איהר געקומען צו איהר אין צימער אזן געזאגט: „מאמע, אז דו ביזט אזוי בלוט אזן איהר פערגיסען קיין יודיש בלוט. זי האט דעם שוים-אורטל אויף די יודען צוריקגעגעבען אזן אויסגעלעגט אלע יודען ארויסטרייבען פון לאנד. אין דריי טעג צייט האבען אלע יודען אויסגע וואנדערט פון טירנא. הייל אזן נעקעם האבען זיך זיך געלאזען אויף פערשידענע אופען. אן דער שפיץ פון די וואנדערער זענען געגאנגען דער אלט-גרויער באזן ר' יצחק אייזיק אזן זיין אנדערע שכנים, אויף העמען דער פרינץ איז געווארען א ייד אזן זיך געלאזען ברענגען פאר א קרבן פאר זיין יודישקייט.

א פרינץ, וואס האט זיך געלאזט פערברענען צוליב א יודיש מעדעל

(ענדע)

עס איז געווען חמשה-עשר בשבט. די ישיבה-בחורים האבען זיך ערלויבט צו ערמאכען די גמרות, ארויס פון דער ישיבה אויסעל א הוליע צו טון.

חנה מיט איהרע חבר'טס זענען צו נעקומען זיך צוקוקען די ישיבה-בחורים הוליען, שטיפען אזן מאכען זיך מרעהליך.

ער האט די דאזיגע געלעגענהייט אויס געגוצט אזן פערבייגעהענדיג איהר, האט ער אזן דער שטיל א טורמעל געטון: חנה, עמעריך הייל רעדען מיט דיר!

חנה איז געווארען דערשראקען. זי איז געווארען בלייך אזן איהר הארץ האט געגומען שטארק קלאפען: הייסט דאס, עמעריך-לבא נאך? אבער פון הענען הייסט דער בחור איהר פוד?

זי האט זיך גוט אנגעקוקט אזן זען פנים אזן פלוצלינג האט זי אויסגעלויכטען אזן א מאדנע פריד האט זי ארומגעגען: ער איז דאך דאס דער פרינץ!

זי האט זיך נישט געקענט אנהאלטען אזן א געשריי געטון: דו ביזט דאך עמעריך!

— נין! נישט מעהר עמעריך, נאר אברהם איז מיין נאמען! — האט ער איהר געענטפערט אזן געבעטען איהר נאכגעהן נאך איהם.

ער איז גרויף צו זיך אין צימער אזן

מיט אזוי דער פרינץ האט זיך געטראפען מיט דער טאכטער פון הירנער בחור ראבי יצחק אייזיק אזן זיך אנגעלייבט אין איהר,—דער פרינץ ווערט א ישיבה-בחור אזן האט חתונה מיט'ן רב'ס טאכטער, די פרישטין, מער משפט איהם צום טויט.

א מעשה פון מאראנטען, איבערדערצעהלט פון א. ר. מלאכי.

זי אזך איהם. ער האט אויף זיך גע נעמען פון זיך זעהר קלוגער אזן גלייבען שטעהען מער איהר מיט דער גאנצער פרעכט פון זעהר קעניגליכע בגדים, אין די זעלבע קליידער, וואס ער האט געטראגען יענעם אוועגד ווען ער האט זיך מיט איהר געטראפען.

— מיין רעטער! — האט חנה אויס געשריגען.

— מיין גלייבען! — האט ער אנגע ענטפערט אזן איהר ארומגעפאסט אין זעהר ארעמס אזן מיט הייסע קישען איהר פנים געדעקט.

— מען רעטער אזן אויסדערוועהל טער! — האט חנה מיט טרעהרען גע פליסטערט אזן זיך געטוליעט צו איהם.

ער האט איהר איצט דערצעהלט אלץ וואס מיט איהם פאסירט. מיט א סערכאפטען אטעם האט זי אלעס אויס געהערט, האט מיט דורשט געשלונגען יעדע ווארט, אזן דאנקבאר איהם גע קוקט אין די אויגען, הערענדיג די שטארקע ליבע זעהנען צו איהר.

— אזן צוליב מיר האסטו אלץ אויסגע געטראגען אזן געטרען א יוד?

— דעם ערשטען שטוס צו הערען א יוד האסטו מיר געגעבען, אבער בעקע גענדיג זיך מיט דער יודישער רעליגיע איז די מיר אזוי שטארק בעליבט אזן טייער געווארען, אז הען דו האלסט מיר גענוגגעט, הגלע איך זיך אויך געפיהלט גליקליך מיט מיין יודישקייט.

— דו האסט א הויכע נשמה, מיין טייערער! — האט חנה זיך אנגערופען.

— דו ביזט א וואונדערליך מעדעל,— האט ער איהם געזאגט, — איך פיהל זיך גליקליך מיט דיר!

נאך אין דעם זעלבען אוועגד האט דער רב זיך דערהאוט פון דער גאנצער גע שיכטע זינט דער פרינץ האט געראסטוועט דאס לעבען פון זיין טאכטער אזן ביז ער איז אנגעקומען אין זיין ישיבה, אזן זעלבסטפערשטענדליך, אז דער רב האט די יונגע געליבטע בעגעבען זיין ברכה, אזן מען האט געשריבען תנאים צווישען דעם געהעזענעם פרינץ אזן דער אטע איגער טאכטער פון ר' יצחק אייזיק.

די חתונה האט מען אפגעלאגט אויף אחד חדשים, אזן ווי דער שטענער איז, איז די פערלאבונג פון רב'ס שטענער טאכטער געווען דער געשפרעך פון טאג אין דער געגט.

* * *

האט זיך אבער געמאכט. אז דורך א צופאל האט די פרישטין זיך דערוואוסט פון דער חתונה, אזן זי האט פלוצלינג זיך בעזייזען מיט איהר טאלדשטען אין דער בעט, אזן זי האט געמאכט א שעה, אזן אז ער איז נישט איהר קינד.

נאך דעם זעלביגען טאג האט מען דעם רב מיט זיין חויזגעזינד אזן פיל אנדערע יודען געשטידט אין קטען אזן טער שפארט אין געטענגיש.

דעם חתן האט די פרישטין געהאצטען ארענגען צו זיך. אז ער איז ארען אין איהר צימער, האט זי אלעמען געהייסען ארויסגעהן. האט מרקלאסען די טיר, אזן ארויפארענדיג זיך אויף זיין האלז, האט זי געזיפצען ווינען, יאמערען אזן קלאגען: „דערקען זיך, עמעריך, אז דיין מוטער!"

דער פרינץ איז אבער געבליבען בען מעסט, אז ער חאט זי נישט אזן קען זי נישט, אזן ביז דעם חעגיגען טאג האט ער איהר קטמאל נישט געזעהן.

די פרישטין האט געפרובט הירקען אויף איהם מיט גוטען אזן מיט בעזען, אזן נישט קענענדיג אויסהערען בע איהם, האט זי איהם איבערגעגעבען צום ריכט. מען האט איהם ארענגעהאנגען אין געפענגניש אזן געגעבען איהם די שרעקליכסטע יסורים. אז ער זאל זיך

טראגישער גורל פון א בלינדער יודישער יתומה

נויט און אומגליק פערפאלגען זי אויף איהר דערגער-וועג: לאדזער כלל-טוער ווילען ראטעווען די אונגליקליכע.

(נ) א יונגע לאדזער יודישע מרטלען (מיט ווילען, צוליב דיסקרעציע-טעמים, נישט פערעפענטליכען איהר נאמען גע־נוג, אז געוויסע לאדזער כלל-טוער פער־נעמען זיך מיט איהר וויסטען גורל און קאנען איהר סוי-ווי-סוי נישא מיל העל־פען), וועלכע האט גאר יונג פערלוירען איהר טאטע-מאמע און איז פאר'ן קומען מיט שכל אויסגעוואָרפען געוואָרען אין דער פרעמד. גישע נעגוג, וואָס דער שיקזאל האט איהר אב'זולת געטון אין צוגערוויעט פריהצייטיג איהרע עלטערן, האט אויך די נאטור זי פערשאלטען מיט בלינדקייט. כאלד נאכ'ן געבוירען ווערען האבען די שלעכטן איהרע מעטשע־שעלע, אז זייער קינד איז בלינד. ערע מעדיציניש הילף האט זיך ארויסגעהייבן פאר נישטיג אקעגען דער קראנקהייט פון דער קלאה, האט האט געהאנגען איבער דעם קינד.

דאס מיידעלע איז אלזא, אויסגעוואַ־סען בלינד און צוליב דעם האט זיך פון דער פריהסטער יוגענד אן איהר גע־לאזט פיהלען די לעפעטיגקייט פון לעבען. אבער נאך ערגער איז דעם קינד געווען ווען טאטע-מאמע זענען אויעך אויפן עולם האמת. דעם מוזעלע האט אנגע־חייבען פעהלען עסען, ס'האט געליטען קעלט, ארומגעפאלען אין כל־ערלט קראנקהייטען, און ס'איז נישט געווען, ווער ס'זאל זיך פעראינטערעסירען מיט איהר גורל. ערשט, וען דאס בלינדע יתומה'לע איז שוואך געפאלען צו-בעט, האבען שכנים אנגעקלאפט די שירען פון די לאדזער כלל-טוער.

די שוואַרץ טראגעדיע האט, אזוי אויס, שטארק געווירקט, און מען האט דאס בלינדע מודעלע אויסקורירט. דער־נאך האט מען עס פערזארגט אין א יתומים-הויז, וואו מען האט די אומגליק־ליכע ברומגערינגעלט מיט א בזוגדערער ליבע און זארגעהדיגקייט. מען האט זי אויך געלערנט לייענען, לויט א פפעצ־יעלער מעטאָדע, אין מיכער מיט אויס־געטרעטנע בוכשטאבען.

דאס מיידעל איז עלטער געוואָרען און געוואקסען. פאר איהר איז געוואָרען איבריג דאס יתומים-הויז.

די פינסטערע וועלט האט גענומען אָנגערען איהר מוח נאכמעהר, ווען מען האט גענומען טראכטען וועגען ארויס־שיקען זי פון דעם איגטערנאט. זי האט געפיהלט אז די גאנצע לאסט פון אונ־גליק איז דער פינסטערער וועלט איהרער, פאלט רק אויף איהר אזוי, אז זי האט דערפרעסט ווערען אונטער דער דאזיגער משא.

זי האט געליטען פון שלאפלאזיגקייט, איבערגעלעגט כל-ערלט וויסט האלוצי־נאציעס, גשפעגיגט פון מדיעריגע הלומות פון זי האט זיך אומגעקל, און מיטען נאכט, ארויסגעשלעכט פון שלאף-צימער און געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד דורך הענגען זיך.

הענגענדיג אויף דער מעשליך, וואס זי האט פאר זיך געמאכט, האט זי גע־נומען שטארק קראָכצען. די איריגע מיידלעך פון איגטערנאט זענען אויפגע־קומען און זי אנגעראפעוועט.

די בלינדע מרטלען האט דאס־אלע מפגערע מאל גע'הלטען, זיך פערשאל־טען און אויך געווידלט די מענשען, וואס לעבען זי נישט שטארבען... ס'זע־נען פארגעקומען פערצווייפלונגס-טעגעס וואס האבען געמאכט אנ'פרישטערענדען רושם אויף אלעמען, וואס האבען די טראגעדיע בעגעגנאוינט, אדער בלויז פון איהר געהערט.

צוליב דעם זעלבסטמארד - פרוב פון דער בלינדער יתומה איז צומארגענס — דאס איז געהען מיט אויגיגע חדשים צוריק — צונויפגערופען געוואָרען א זיצונג פון דער אינטערנאט-פערוואלטונג. ס'איז געשלאסען געוואָרען דאס בלינדע פרע־ליין צו פערסטען דערמיט, וואס מ'הט זי שיקען קיין אויסלאנד, כדי אויסצו־מיידען איהרע אויגען.

האט די אומגליקליכע דערשפירט א שטראהל חשבונג, און האט זיך געלאזט אפשיקען קיין היען אויף קיראציע.

היינער פרעפעסאָרען האבען אבער אנגעזעהן, אז קיין שום חילף צו דער בלינדקייט קאן נישט זיין. צוליב דעם האבען די לאדזער אמפרופסים איבער דער בלינדער בעשלאסען זי ארייננצוגע־בען אין א וויינער אינטערנאט פאר בלינדע. חיות דאס איז פערבינדען מיט געלד-אויסגעגעבען האבען מעהרערע חשובע לאדזער כלל-טוער זיך געהענ־דעט צו דער קהלת מיט דער מיסע צו בעשטימען פאר דער עלענדער א שטיצע.

נאציאנאלע יוגענד!

געדענקט אויער חוס פאר'ן אויפבוי פון ארץ - ישראל. פערשרייבט אויך צום **אפצייכען-בוך פון „פרו-קימת“.**

שטשורעס עסען אויס די אויגען ביי יונגע קינדער, א קראנק מעדעל וואלגערט זיך איז א שטאל

גרוילענדע פאסטען פון יודישע לאדז.

(נ) מיר האבען שוין **פריה** גע־סעלדעט וועגען דעם, **צו** אזן נמערס ראיען האט א פרוסטלוכער מורט ארויס געוואָרען פון דער דירה **א** יודישע פאמיליע מיט 5 קלענע קינדער. א דאנע דער וועגדונג פון „לאדזער פאנעבלאט“ האט די פאמיליע האפנונג ארייננגעוויזן נען זיך אין א דירה, אבער דערצו פעה־לען נאך א באר הונדערט זלאטום, אויף וואס דאס יודישע לאדז דארף זיך טע־שטערן.

אונזער מומארבייטער ווערענדיג אונ־פארמורט וועגען די טראגישע פערהעלט נישען, פון וועלכע די דערמאנטע יו־דישע משפחה געפינט זיך, ארומגעל־גערענדיג זיך שוין העלער 2 וואכען אויף דער גאס — האט בעשלאסען אויפ'ן ארט זיך צו בעקענען מיט דער זאך.

דאס בולד איז נאך מעהר וי שוי־דערליך.

אויפ'ן הויף פון נו-יארשעווסקע 4 האט די פאמיליע געמאנט אין נעגעל־טונג און צרות פולע צוט חאלען.

אונצ האט די פאמיליע — פארוו־נאל רופט מען אויהר — א דאנג דער חשאדלות פון עסען אויף נעמ'ס מארק ח' זעלוג קלנין בעקומען אין הויף פון ח' רובין א קלנין, פונסטער קעמערל, אהן פענסטער און דארט „וואוינט“ דער מיטל די פאמיליע. אבער שייך צו זאָ־גען א קאמער! דארט האט מען געהאל־מען קויהלען, גענו אין הונער. נושמע דארט אפילו א שפארע, וואו עס זאל ארייננדרינגען אביסעל לופט און אבי־סעל לוכט. דערבי אין די פאמיליע פאר רונגל בעפאלען מיט 5 קלענע קינדער, די יונגסטע זענען א צווילינג, אין זענען אלע צו א חאלב יאהר יערעס. די דא־ווגע קאמער האט נאך א „מעלה“ דער־מיט, וואס זי געפינט זיך בשכנות פון קלאזעט און די שטשורעס עסען דארט אויס די אויגען. צוליב דעם זענען די עלטערן געווארען א גאנצע נאכט צו וואכען אונגען זיך קלענע קינדער, כדי אונ־אויפהערליך צו פערטרייבען די שטשו־רעס. אונגם פון די קינדער אין אפילו שוין צוגראמשט געוואָרען פון א מויז.

דערענדיג מיט יצחק בארדינגאל פער קלעמט דאס הארץ. די יונגע מעגשען געהען-אין צוקוקענדיגערהייט. די פרוי לונט אויף דער שוועל פון דער קאמער און קראצט פון די שווערע וועמאגען, וואס זי האט פון די 15 גולד אויפגעזען, פון הונגערן און פון שמוץ.

אין מאמער און נאך ווענג די שוי־דערלוכע „דירה“, קאן ח' פארדינגאל נושט פערדינען א גראשען, מחמת ער מוז פערהיטען די קינדער פון די שטשו־רעס. ער קאן צוליב דעם נושט ארויס־געהן אויפ'ן מארג הארגלען.

אנ'עגלוך-טרוירענג געשוטעט אויך אין גמערס ראיאן, שפולט זיך אם מיט דער 20-יעהרינגער קינלעכרינגער יתומה ברינדעל האזענגערג, וועלכע אין ארייב געפאלען אין מעלאנכאליע. ס'איז נוש־מא קיינער, וואס זאל זיך מיט אויהר בע־שעפטיגען. אין רעזולטאט פון די רחמנות-קרעכצען, וואס מען לאזט ארויס צוליב אויהר מראגישער לאגע, לוגט דאס קראנקע מיידעל אין א פערד-שטאל אויף גש-זארושעווסקע 4.

אויף דער אנטערוועגען פון פרגס מ. פלאצקער האט מען די אונגלוקלוכע קוואלופיצערט און שפומאל ארייב־משמעות, אז צוליב דעם, וואס פאר דער פרעלען און נושמא צו בעצאהלען קיין שפומאל-געלד, פעהלט אים פאר איהר א בעמעל...

אבער וואס אויהר ערוואַרט פון לוגען און פרוגינען שמאל, אין גרינג זיך פאר צושמעלען.

יודיש לארז, הער דאס געוויין פון אונגלוקלוכע, השלף!

רידישע פרוי!

דיין חוב איז הפלטען בויען דאס יודישע לאנד. פערשרייב זיך צום אפצייכען-טעג פון „פרו-קימת“.

די „זאקאניצעס“ ווערען ענדליך בעזייטיגט איז פאזנאנסקי'ס שפיטאל

(נ) מיר ווערען אונפארמירט פון גליבעגס-ווערינג קוועלען, אז די מעהר מאלונג שפענמלוכע אונטערוועגע פון „לאדזער טאגעבלאט“ געגען דאס פער־קרוסמלוכען פאזנאנסקי'ס שפומאל, האט ענדליך נושא-פירות געווען. יענע פערוואלטונגס - מומנלודער פון יודישען שפומאל, וועלכע זענען מתחילת אן גע־ווען געגען בעזייטיגען די יודישע קראנ־קען-שוועסטער און אויף זייער ארט ארייننגעגומען נאנעס, און ספעציעל די ה"ה ד"ר מ. ברודיא, פרגס ג. נומאן און ב. וואקס, האבען געשטעלט אנ'ענ־ערגישען ווידערשטאנד געגען דעם נע־אינגעפוהרטען סוסטעם. און די שטום פון פראטעסט האט געהאט א פעולת. ס'זענען, געמליך, געקומען געוואָרען דער 20-יעהרינגער קינלעכרינגער יתומה ברינדעל האזענגערג, וועלכע אין ארייב געפאלען אין מעלאנכאליע. ס'איז נוש־מא קיינער, וואס זאל זיך מום אויהר בע־שעפטיגען. אין רעזולטאט פון די רחמנות-קרעכצען, וואס מען לאזט ארויס צוליב אויהר מראגישער לאגע, לוגט דאס קראנקע מיידעל אין א פערד-שטאל אויף גש-זארושעווסקע 4.

אויף דער אנטערוועגען פון פרגס מ. פלאצקער האט מען די אונגלוקלוכע קוואלופיצערט און שפומאל ארייב־משמעות, אז צוליב דעם, וואס פאר דער פרגלען און נושמא צו בעצאהלען קיין שפומאל-געלד, פעהלט אים פאר איהר א בעמעל...

אבער וואס אויהר ערוואַרט פון לוגען און פרוגינען שמאל, איז גרינג זיך פאר צושמעלען.

יודיש לארז, הער דאס געוויין פון אונגלוקלוכע, השלף!

רידישע פרוי!

דיין חוב איז הפלטען בויען דאס יודישע לאנד. פערשרייב זיך צום אפצייכען-טעג פון „פרו-קימת“.

ליינקע „פועלי ציון“ מרעטעד נישט צו צום וואהל-בלאק פון דער קראנקען-קאסע.

(נ) געלמען אויעגד און לאקאל פון די קלאסען-פאראינען פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע סאציאלוסטישע פארטיען אין לארז מבה ארויסשטעלען א געמיינזאמע לוסטע צו די וואהלען פון דער קראנקען-קאסע.

אויף דער קאנפערענץ האט שוין גע־זאלט ענדגולטיג ערקלערונג ווערען די פרעגע וועגען דעם סאציאלוסטישען וואהל-בלאק. אזוי ווי אויף דער פרע־הערונגער זוזונג האבען שוין פפ"ס, בונד און די דעמשע ארבעטס-פארטיי געגעבען זייער הסכמה צוצושטעהן צום בלאק, אין אויצ געווען די רעזולטאטן אויף די לינקע אויף די פועלי ציון, צו דער קהלת מיט דער מיסע צו בעשלאסען אין אזא בלאק. דער פערשטעהער פון די לינקע פועלי ציון האט דאן אנבערגעלוועגט א דעק־לאראציע, אין וועלכער עס ווערט ער־קלערט, אז די פ. צ. וועלען צום בלאק נושט צושטעהן. דער בעשלוס ווערט מאטיווירט דערמיט, וואס בי ישראל וואהל-פאמפאניע האבען די אלגעמיינע פארטייען א שעת הכושר פונגאנדערגעגע־וועלען זייערע לאזונגען. בי א בלאק מוזען די לאזונגען מטושטש ווערען און דערוויבער און נאר א בלאק מעגליך נאר אין אזא מאמענט, ווען עס דראהט א סכנה פאר די אונטערעסען פון דער ארבייטערשאפט, אזוי אבער, ווי אין אנטמען זאל אין אזא סכנה נושט פארהאן, ווייל די ארבייטער האבען זייערע נעזונדערע צוהל מאנדאטען און דער ארבייטער-קוריע און א געפאהר מצר די לארעקעס און נפ"ך און נושט אויף נושט אין צרות פולע צוט חאלען.

אונצ האט די פאמיליע — פארוו־נאל רופט מען אויהר — א דאנג דער חשאדלות פון עסען אויף נעמ'ס מארק ח' זעלוג קלנין בעקומען און הויף פון ח' רובין א קלנין, פונסטער קעמערל, אהן פענסטער און דארט „וואוינט“ דער מיטל די פאמיליע. אבער שייך צו זאָ־גען א קאמער! דארט האט מען געהאל־מען קויהלען, גענו אין הונער. נושמע דארט אפילו א שפארע, וואו עס זאל ארייننדרינגען אביסעל לופט און אבי־סעל לוכט. דערבי אין די פאמיליע פאר רונגל בעפאלען מיט 5 קלענע קינדער, די יונגסטע זענען א צווילינג, אין זענען אלע צו א חאלב יאהר יערעס. די דא־ווגע קאמער האט נאך א „מעלה“ דער־מיט, וואס זי געפינט זיך בשכנות פון קלאזעט און די שטשורעס עסען דארט אויס די אויגען. צוליב דעם זענען די עלטערן געווארען א גאנצע נאכט צו וואכען אונגען זייערע קלענע קינדער, כדי אונ־אויפהערליך צו פערטרייבען די שטשו־רעס. אונגם פון די קינדער אין אפילו שוין צוגראמשט געוואָרען פון א מויז.

דערענדיג מיט יצחק בארדינגאל פער קלעמט דאס הארץ. די יונגע מעגשען געהען-אין צוקוקענדיגערהייט. די פרוי לונט אויף דער שוועל פון דער קאמער און קראצט פון די שווערע וועמאגען, וואס זי האט פון די 15 גולד אויפגעזען, פון הונגערן און פון שמוץ.

אין מאמער און נאך ווענג די שוי־דערלוכע „דירה“, קאן ח' פארדינגאל נושט פערדינען א גראשען, מחמת ער מוז פערהיטען די קינדער פון די שטשו־רעס. ער קאן צוליב דעם נושט ארויס־געהן אויפ'ן מארג הארגלען.

אנ'עגלוך-טרוירענג געשוטעט אויך אין גמערס ראיאן, שפולט זיך אם מיט דער 20-יעהרינגער קינלעכרינגער יתומה ברינדעל האזענגערג, וועלכע אין ארייב געפאלען אין מעלאנכאליע. ס'איז נוש־מא קיינער, וואס זאל זיך מום אויהר בע־שעפטיגען. אין רעזולטאט פון די רחמנות-קרעכצען, וואס מען לאזט ארויס צוליב אויהר מראגישער לאגע, לוגט דאס קראנקע מיידעל אין א פערד-שטאל אויף גש-זארושעווסקע 4.

אויף דער אנטערוועגען פון פרגס מ. פלאצקער האט מען די אונגלוקלוכע קוואלופיצערט און שפומאל ארייב־משמעות, אז צוליב דעם, וואס פאר דער פרגלען און נושמא צו בעצאהלען קיין שפומאל-געלד, פעהלט אים פאר איהר א בעמעל...

אבער וואס אויהר ערוואַרט פון לוגען און פרוגינען שמאל, איז גרינג זיך פאר צושמעלען.

יודיש לארז, הער דאס געוויין פון אונגלוקלוכע, השלף!

רידישע פרוי!

דיין חוב איז הפלטען בויען דאס יודישע לאנד. פערשרייב זיך צום אפצייכען-טעג פון „פרו-קימת“.

די בעראטונגס-שטעל פאר מוטער'ס

ביים „מאז“ אנדזשעיא 1

איז פון דעם 18/9 טעגיג יצהען שעג א חוץ זונטאג פון 10—12 פארם. 5358

ווי לאנג קען מען זיך נאך רעגיסטרירען?

דער אינדוסטריע-אמט, ערשטע אונ־סטאנץ, דערמאנט, אז דער ענדגולטי־גער טערמין פון דער רעגיסטראציע פון די אונטערגעמונגען פלוסט אם דעם 30 ד. ח. די, וואס וועלען נושט רעגי־סטרירען זייערע אינטערעסען, טערמין דעם בעשטימטען טערמין דראהט א שטראף פון 1000 זל. אדער 2 וואכען ארעסט.

יודישע ארבייטער ביי שטאטישע ארבייטען ווערען בעפרייט יום-טוב.

(נ) ראטמאן יחיאל יצחק בערמאן האט אויסגעפועל'ט, אז די יודישע ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט בי די מאלונג שפענמלוכע אונטערוועגע פון „לאדזער טאגעבלאט“ געגען דאס פער־קרוסמלוכען פאזנאנסקי'ס שפומאל, האט ענדליך נושא-פירות געווען. יענע פערוואלטונגס - מומנלודער פון יודישען שפומאל, וועלכע זענען מתחילת אן גע־ווען געגען בעזייטיגען די יודישע קראנ־קען-שוועסטער און אויף זייער ארט ארייننגעגומען נאנעס, און ספעציעל די ה"ה ד"ר מ. ברודיא, פרגס ג. נומאן און ב. וואקס, האבען געשטעלט אנ'ענ־ערגישען ווידערשטאנד געגען דעם נע־אינגעפוהרטען סוסטעם. און די שטום פון פראטעסט האט געהאט א פעולת. ס'זענען, געמליך, געקומען געוואָרען פון יום-טוב אויף יום-טוב, די ערשטע און די צווייטע טעג סוכות. דאס זעלבע און אויך חל געווען אויף בחודש טעג ראש-השנה.

אין שייכות דערמיט, האבען די ענט־שפרעכענדע מאנוסטראט - אפטיילונ־גען ארויסגעגעבען צו די בעזונדערע אויפזעהער געהערינע פערארדנונגען.

די בעראטונגס-שטעל פאר מוטער'ס

ביים „מאז“ אנדזשעיא 1

איז פון דעם 18/9 טעגיג יצהען שעג א חוץ זונטאג פון 10—12 פארם. 5358

ווי לאנג קען מען זיך נאך רעגיסטרירען?

דער אינדוסטריע-אמט, ערשטע אונ־סטאנץ, דערמאנט, אז דער ענדגולטי־גער טערמין פון דער רעגיסטראציע פון די אונטערגעמונגען פלוסט אם דעם 30 ד. ח. די, וואס וועלען נושט רעגי־סטרירען זייערע אינטערעסען, טערמין דעם בעשטימטען טערמין דראהט א שטראף פון 1000 זל. אדער 2 וואכען ארעסט.

יודישע ארבייטער ביי שטאטישע ארבייטען ווערען בעפרייט יום-טוב.

(נ) ראטמאן יחיאל יצחק בערמאן האט אויסגעפועל'ט, אז די יודישע ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט בי די מאלונג שפענמלוכע אונטערוועגע פון „לאדזער טאגעבלאט“ געגען דאס פער־קרוסמלוכען פאזנאנסקי'ס שפומאל, האט ענדליך נושא-פירות געווען. יענע פערוואלטונגס - מומנלודער פון יודישען שפומאל, וועלכע זענען מתחילת אן גע־ווען געגען בעזייטיגען די יודישע קראנ־קען-שוועסטער און אויף זייער ארט ארייننגעגומען נאנעס, און ספעציעל די ה"ה ד"ר מ. ברודיא, פרגס ג. נומאן און ב. וואקס, האבען געשטעלט אנ'ענ־ערגישען ווידערשטאנד געגען דעם נע־אינגעפוהרטען סוסטעם. און די שטום פון פראטעסט האט געהאט א פעולת. ס'זענען, געמליך, געקומען געוואָרען פון יום-טוב אויף יום-טוב, די ערשטע און די צווייטע טעג סוכות. דאס זעלבע און אויך חל געווען אויף בחודש טעג ראש-השנה.

אין שייכות דערמיט, האבען די ענט־שפרעכענדע מאנוסטראט - אפטיילונ־גען ארויסגעגעבען צו די בעזונדערע אויפזעהער געהערינע פערארדנונגען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — גארטענשטריט 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאטאניעע

גאסטראלען פון אמעריקאנער סטאר

בעני אדלער מיט אנטיל פון די ליבלינג פון פובליקום — באריסאווא, ראבינאוויטש, בראנעצקי

פייערליכע ערעפנונג פון ווינטער-סעזאן

פרייטאג, דעם 21-טען 9 אוועגד **פרעמיערע** צום ערשטען מאל אין לאדז

שלמה חכם לעבענס-בילד אין 4 אקטען מיט געזאנג פון י. גארדין חייפס-ראל שלמה—בעני אדלער מאר'ן אנהויבען די פארשטעלונג וועט דער רעדאקטאר פון פעטסטער-לעקסיקאן ה' זלמן זילבערצווייג האלטען א פרעסנונגס-רעדע.

שבת, ד. 22. 4 נאכט. **פרוי, מענש, טייוועל** אין 8 אקטען צו בילינע פרייזען מיט פראלאג פון מארקאוויטש חייפס-ראל אסיס—בעני אדלער.

שבת, ד. 22. 9 אוועגד ווידער **שלמה חכם** לעבענס-בילד אין 4 האלונג פון דער פרעמיערע— פון י. גארדין חייפס-ראל אקטען מיט געזאנג שלמה—בעני אדלער.

מאנטאג, ד. 24. 9 אוועגד מוצאי יום-כפור בעני אדלער צום 1. מאל אין לאדז אלס **דער פרעמדער** אין 4 אקטען פון י. גארדין חייפס-ראל נפתלי הערץ—בעני אדלער צום שלום א גרוי־סער קאנצערט מיט'ן נאמען **ששון ושמחה.**

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. **ברויען**: בעזמאן, באריסאווא מאכאראווסקא, נערה, פעדערמאן, קאסטאניעע. **מענער**: אריעל, אייזענבערג, בראנעצקי, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאָו, נעהויז, פעלאנ־סקי, ישראל קאסטאניעע, ראבינאוויטש, ראקאָוו.

אדמיניסט.—כ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

איז שטורם פון ליידענשאפטען.

שפאנענדער ראמאן, פול שטוינענדע איבער־לעבונגען און ליבעס-אוואנטורעס.

(184-טע פארזעצונג)

וואס האט ער דערגרייכט, וואס האט ער אויסגעפירט נאך אזא צייט פון שטענדיגע קאמפען? ער שטארבט און מיט וואס פאר א טויט!..

ווי שרעקליך עס מוז זיין צו שטארבען אויף דער עלעקטרישען שטוהל

זיין קאפ איז איהם שיף אראפגעוועקען אויף דער ברוסט, אזא ענדיג האט ער זיך קיינמאל נישט פארגעשטעלט.

טריט האבען זיך געהערט שווערע שלאפען וענען אויפגעשלאסען געוואָרען פון דאס די אייזערנע שיהר געפענט און — וואנדא איז ארטן.

— וואנדא!... מיין גאט, וואס דו ביסט עס?... — האט ער קוים אויסגע־רעדט און זיין קול האט געציטערט — דו ביסט דאך געקומען געזעגענען מיט מיר... צום לעבען מאל?...

וואנדא איז געשטאנען ווי פאראליזירט און מיט מיטלעך אויגען האט זי גע־קוקט אויף איהם. דאס איז נישט געווען דער אלטגעגער הערמאן, וואס האט איהרע יונגע יאהרען פערגיפטעט, זי האט פאר זיך געזעהן א אונגליקליכען, חילפלאזען און פערצוויפעלטען אלטען מאן.

— וואנדא, איך האלט נישט אויס פאר שאנדע, איך האב דיינע בעסטע יאה־רען פערגיפטעט, איך האב דיך אפגענארט און פערלאזען — און איך האב דיך הייס געליעבט...

זיין קול איז פערשטיקט געוואָרען, ער האט פערגראבען זיין אויגען מיט די הענד און האט געהייגט ווי א קלענער קינד.

— הערמאן, — האט זי אויסגערעדט, — זי מוטיג אין דיינע לעצטע מי־נוטען, בעצאהל ווי א הערר פאר דיינע פערברעכען, דו וועסט פעהר נישט לעדען..

נאדרהיים האט אויסגעגוסען די הענד פון זיין פנים און וואנדא איז אפגע־שפרינגען צוריק, דערשרעקענדיג זיך פאר זיין בלאסקייט.

— א, וואנדא, מיין טייערע וואנדא, — האט נאדרהיים הויך בעהייבט — ווי הייס איך האב דיך געליעבט, און איך האב ריזיקירט מיט מיין לעבען צוליב דיר, אין מיין ברוסט האט געברענט אזא אונאויסלעשענדע לעידענשאפט, זמיט איך בין געוואָהר געוואָרען, אז דו האסט אפגעגעבען דיין הארץ א צווייטען, און יעצט בין איך דאס מקריב פון מיין ליבע צו דיר, ווען נישט זיין שטרעבען דו זאלסט ווי־דער ווערען מיין פרוי, דאן וואלט מען מיך קיינמאל נישט געפאסט.

— ווער האט זיך גערעכט אויף אזא ענדע? — האט ער הייסער גערעדט — דער האט געגליבט אויף מיין תחנה מיט דיר, אז איך וועל שטארבען אין אמעריקע אויף אמען עלעקטרישען שטוהל, פאר דעם וואס איך האב דערמארדעט דעם פאטער פון מיין צוקונפטיגע פרוי? איך... — ער האט ביטער געוויינט.

— הערמאן, — האט וואנדא קוים אויסגערעדט, — די פערגאנגענהייט איז שוין לאנג פערגעסען, איך האב דיר אלץ מוחל געווען, איך האב פערגעסען וואס איך האב געליטען פון דיר, דו וועסט גאלד געפינען אנדערע רוח.

— ביסט מוחל? — האט ער אויסגעשריגען, אויפשפרינגענדיג אין אנגעה־מענדיג איהר הארץ — אָ, ווי גוט דו ביסט, ווי ערעל — מיט וואס זאל איך דיר דאנקען אין די לעצטע מינוטען פון דיין לעבען?

ער האט איהר הארץ בערעקט מיט קושען.

— וואנדא, וואנדא... — דאס איז געווען אלץ וואס ער האט איהר געקענט אויסרעדען.

פלוצלינג האט ער זיך אויסגעשטעלט אין ארייننגעקוקט אין וואנדא'ס לעבען.

— לידא'ל, דיין קינד, אונזער קינד! האט ער אויסגעשריגען, לאז מיך זע־הען מיין קינד פאר מיין טויט, לאז מיך קושען די ליפען פון אונזער לידא'ל א, גאט, שו עס מיר, וואנדא, לאז מיך געזעגענען מיט לידא'ל.

— איך קען עס נישט, הערמאן, האט וואנדא געוויינט און גדריקט זיין הארץ, לידא דארף נישט וויסען, אז איהר טאטער האט געלעבט ביז יעצט און איז געשטארבען מיט אזא טויט. מארגן עס נישט פון מיר הערמאן, איר.

וואנדא האט אויך געוויינט.

— הערמאן, — האט זי אויסגערעדט. — זי מוטיג אין דיינע לעצטע מי־נוטען, בעצאהל ווי א הערר פאר דיינע פערברעכען, דו וועסט פעהר נישט לעדען..

נאדרהיים האט אויסגעגוסען די הענד פון זיין פנים און וואנדא איז אפגע־שפרינגען צוריק, דערשרעקענדיג זיך פאר זיין בלאסקייט.

— א, וואנדא, מיין טייערע וואנדא, — האט נאדרהיים הויך בעהייבט — ווי הייס איך האב דיך געליעבט, און איך האב ריזיקירט מיט מיין לעבען צוליב דיר, אין מיין ברוסט האט געברענט אזא אונאויסלעשענדע לעידענשאפט, זמיט איך בין געוואָהר געוואָרען, אז דו האסט אפגעגעבען דיין הארץ א צווייטען, און יעצט בין איך דאס מקריב פון מיין ליבע צו דיר, ווען נישט זיין שטרעבען דו זאלסט ווי־דער ווערען מיין פרוי, דאן וואלט מען מיך קיינמאל נישט געפאסט.

— ווער האט זיך גערעכט אויף אזא ענדע? — האט ער הייסער גערעדט — דער האט געגליבט אויף מיין תחנה מיט דיר, אז איך וועל שטארבען אין אמעריקע אויף אמען עלעקטרישען שטוהל, פאר דעם וואס איך האב דערמארדעט דעם פאטער פון מיין צוקונפטיגע פרוי? איך... — ער האט ביטער געוויינט.

— הערמאן, — האט וואנדא קוים אויסגערעדט, — די פערגאנגענהייט איז שוין לאנג פערגעסען, איך האב דיר אלץ מוחל געווען, איך האב פערגעסען וואס איך האב געליטען פון דיר, דו וועסט גאלד געפינען אנדערע רוח.

— ביסט מוחל? — האט ער אויסגעשריגען, אויפשפרינגענדיג אין אנגעה־מענדיג איהר הארץ — אָ, ווי גוט דו ביסט, ווי ערעל — מיט וואס זאל איך דיר דאנקען אין די לעצטע מינוטען פון דיין לעבען?

ער האט איהר הארץ בערעקט מיט קושען.

— וואנדא, וואנדא... — דאס איז געווען אלץ וואס ער האט איהר געקענט אויסרעדען.

פלוצלינג האט ער זיך אויסגעשטעלט אין ארייننגעקוקט אין וואנדא'ס לעבען.

— לידא'ל, דיין קינד, אונזער קינד! האט ער אויסגעשריגען, לאז מיך זע־הען מיין קינד פאר מיין טויט, לאז מיך קושען די ליפען פון אונזער לידא'ל א, גאט, שו עס מיר, וואנדא, לאז מיך געזעגענען מיט לידא'ל.

— איך קען עס נישט, הערמאן, האט וואנדא געוויינט און גדריקט זיין הארץ, לידא דארף נישט וויסען, אז איהר טאטער האט געלעבט ביז יעצט און איז געשטארבען מיט אזא טויט. מארגן עס נישט פון מיר הערמאן, איר.

דער זעלבער האט ערקלערט וואנדאן אז די צייט איז אריבער און זי האט געמוזט פערלאזען דאס צימער.

— וואנדא! וואנדא... וואנ...

זי איז הויך הייגענדיג פערשהאנדען אין הערמאן האט זיך מיט א ווילדען געשריי ווי א בעשעדענער אקס געוואָרפען אויפ'ן טיש.

אין א האלבער שעה ארום איז מאריא אריין אין מרויער נקלמדאט.

ווי א ווילדער איז ער אויפגעשפרינגען און געגומען ארומלויפען איבער'ן צי־מער.

— איך הער משוגע! — האט ער געשריגען פערשעיקט — איך האלט נישט אויס, מיין גאט, טוט מיך אם מיט א מאר שעה פריהער, זאל איך פריהער שאפ־בען, א מען קאפ, מען קאפ, הי ער ברענט, הי די שלעסען צעשפרינגען — איך, איך...

ער האט זיך געוואָרפען אויף די קני מאר איהר און אויפגעהויבען מיט־ערע הענד. ער האט מורא'דיג אויסגעזעהן.

מאריא איז געשטאנען מיט דער טיהר. זי איז נישט געווען בכח זיך אריר צו טון און איהרע פלאסע ליפען זענען געווען מאסט פערשלאסען.

דאס איז דער מאן, פאר וועלכען זי האט אלץ פערביר געהאט, וועלכען זי האט געליבט און פערגעטעט. זי האט געגליבט אז קיין בעסערער, ערלעכער מאן איז אין גאנדזיש דאָ אויף דער וועלט, דאס איז איהר געליבטער דזשאן.

אָ, זי האט נאר געקוקט אויף זיין אויסערליכען אויסזעהן, זי האט צוערשט געטראפען דעם מאנש אויף א באל, ער איז געהען אזוי שעהן, אזוי קליג און אזוי הערליך צו די דאמען. זיין שפראך האט געקלונגען אזוי זיס און אנגענעהם. מיין ערשטען אויגענבליק אן האט זי זיך פערליבט אין דעם מאנש פון וואס עס איז אויס־געוואקסען אזא לעדענשאפטליכע ליבע.

אין עס איז געקומען א חתונה, פפיס האט געגעבען זיין טאכטער אינמצען מיליאן דאלאר באר געלד און שליכע חתונה אין ניו-יארק. דערצו האט ער אי־בערגעגעבען זיין אידעם אלץ זיינע געשעפטען.

דערמיט איז מאריא'ס גליק פערפאלט געוואָרען, זי איז געשטאנען אין לוקסוס אין האט זיך נישט געהאט אזא בעגעהן — זי האט געגליבט אז זי איז די גליקליכסטע אויף דער גאנצער וועלט.

קורץ איז דאס גליק!

(פונדא פולגט)

ווי מען גרייט זיך אין דער וועלט צו א נייער מלחמה

(עגדע פון זייט 8).

ע מאטעמאטישע אויסרעכנונגען און זיי־נר פינקטליכקייט איז א מערקווירדיגע.

ווען א שעפער, ערגעץ וועלכער עס איז וויכטיגער סטראטעגישער פונקט, איז מע־שיצט מיט אזעלכע אנטי־אערא־פלאן קע־נען און טאשין־ביקסן, קענען די מאנד־ליכע אערא־פלאנען קיין גרויסע שאדען און גרויס מערגיכשונג מיט זיך נישט ברענגען.

קאנאנען, וואס זאלען שיסען אויף א הייטשקייט פון איבער הונדערט מיל זע־נען נישטא, און עס איז נישטא קיין נרונד צו גלויבען, אז זיי וועלען צוזאמען קומען. די דייטשע קאנאנען, וואס האבן אין דער וועלט־מלחמה ארטי־געשאפן א קויל אין מאריו אויף א וויט־קייט פון 75 מיל, איז געווען נישט מעהר ווי א טעכנישער קונץ, כדי צו דערגרייכען א פסיכאלאגישען עפעקט. אז גוטען זיי מיט מאר מראקטישע מלחמה־צוועקען לויגט זיך נישט.

די מעגקס האבען זיך עגטוויקעלט צו א זעהר מעכטיגען וועפען. עס איז א מאסע פון דיקען הארצען שטאל, וואס קריכט לאנגזאם מראויס און שטעלט זיך נישט אם פאר געוועהנליכע שטע־רונגען. עס קריכט איבער הערגלעך, אי־בער גריבער, איבער אלעמעס און אי־בער קלעטער און שטענער און צודריקט אונטער זיך בויאער און חזולעך. ער טראגט מיט זיך א מיטעלמעסיגען קאנאן און עטליכע מאשין־ביקסען דער פענק איז א מעכטיגער וואפען, און קען אפילו אין געהיימע מאמענטען פונשווינדען דעם אויסגאנג פון א שלאכט. ער קען אבער מיט זיך נישט ברענגען קיין גרעסערע מערגיכשונג, ווי די, וואס עס קענען מיט זיך ברענגען א קלייגע קאנאן און עט־ליכע מאשין־ביקסען, וואס דער טענק פיהרט מיט זיך.

א הויכע שטופע פון עגטוויקלונג האט מען אויך דורכגעמאכט די אונטער־וואסער שיפלעך. זענען ריזיג גרויס און מעכטיג. זיי הערען איצט געוויס פון דיקען און זעהר הארטען שטאל און קענען זיך ארבעטען גאנץ טיף אין וואסער און נישט מורא האבען, אז זיי וועלען צו־דריקט ווערען. זיי פיהרען מיט זיך א סך מעהר בעקוועמליכקייטען פאר דער מאנ־שאפט, ווי אמאל, און קענען זיך האל־טען אונטערען וואסער א פיל לענגערע צייט. דאס רוב זענען זיי בעוואפענט מיט קאנאנען, און עס זענען אפילו מערהען אזעלכע, וואס קענען מיפפית־רען מיט זיך א קלענערע צוזאמענגעלעגט־מען אערא־פלאן. זיי וועלען אבער נישט ברענגען מיט זיך קיין פיל גרעסערע מערגיכשונג, ווי אין דער לעצטער וועלט־מלחמה.

זעהר מעגליך, אז אין דער צוקונפ־טיגער מלחמה וועלען אויך פלוצים ארויסשפרינגען גאנץ נייע ברייזונגען, וואס וועלען געבען אמן צד אין דער מלחמה א צשפחטליכע אויבערהאנד, און וואס וועלען ברענגען מיט זיך זעהר גרויס מערגיכשונג, אבער דאס זענען זאכען, וועלכע מען קען איצט נישט מאראויס־זעהען.

„פועלי־ציון" – הויף אין משערנאוויץ

טשערנאָוויץ (י. ט. א.) דאָ איז געפעסט געוואָרן א גראנדיעזע געבוידע פון דער אלרוסנישער יודישער ארבעטער־פארטיי „פועלי־ציון". אין נעסם פועלי־ציון־הויז וועלען זיך געפינען א רעטע קולטור־אינסטיטוציעס, ווי יודישע שולען, ביבליאטעקען, א חדר פאר יודישע לערן־יונגלעך א. א. ה. אין פייערליכען אנזאמ־הבית פון נעסם פועלי־צ'ון־הויז וועלען אנטיל נעמען פארטרעטער פון הארלט־מערבאנד פון „פועלי־ציון".

דער אדון המשוררים

דער גרעסטער יודישער דיכטער פון אונזער צייט

חיים נחמן ביאליק

שרייבט צו י. ל. ליפשיץ:

„רומך הרעיש את העולם" — „דיין ראמאן האט אויפגעשטורעמט די וועלט"

„זיך געפונען"

איז דער נאמען פון אט דעם וואונדערבארען ראמאן פון דער נייער יודי־שער תקופה, וואס נעהמט ארום דאס צארישע און בולשעוויסטישע רוסלאנד, אמעריקא און ארץ־ישראל.

„זיך געפונען"—איז איינער פון די אינטערעסאנטעסטע ראמאנען, וואס די יודישע שפראך פערמאגט

דער ראמאן הויבט זיך אין גיכען אן דרוקען אין „לאדזער טאגעבלאט"

אטיפטיגער יונגערמאן

מיט גימנאזיאל־בילדונג, גוט. לעזער פון א פאב־ריק, געענדיגט בוכהאלטעריי־קורסען זוכט א פא־סענדען פאסטען (חזן שבת) פאר א מעשיבדיגער נאזשע צו הענדען זיך אונטער'ן נומער מעל. 9-39 פון 10—1 מיטאג און 4—6 אוועגד.

ערשטקלאסיגע מענער־שניידער געזעלען

קענען זיך באלד מעלדען אין שנעדער־אנשטאלט פון ש. פאגעל, פיעטריקאווער 71.

טליתים־פאבריק

אויסארבעטונג פון האלטענע, חאלב־האלטענע ווערט אן טליתים כפו מערקישע, ישראלשאפר און קע־לעמיער, חי אויך טליתים־קטנים הורש און דע־שטל, מיט אויספערפיגונג, אויך גארטלען. שפאניעס און איצית צי בעקומען מיליגער חי איבערהאל בא

א. ה. ציטריינבוים

קאמענגא 1, אין 2. טויער, טערמער. אגם: מ'חארן אויך אנגעגעבן אלע טליתים צו הענען

אנאנסירט

ווער אין „לאדזער טאגעבלאט"

אקלאסיגע שפילקער־טען און בלייפעדער הע־רען בילין אויפערקויפן Warszawa, Maskieysen, Nowolipki 18.

ליוי־ביבליאטעק

ח. נ. א. איזענשלאס

פאלוריאנוס 11, לינקע פעטינע 3 שטאק

די ביבליאטעק אין טעמיג מעגלעך און מיטלעך פון 6—10 אוועגד און שבת פון 10—1 מיטאג און פון 4—10 אוועגד. אנגעמלדן קען מען. ווייבלעכע טעג פון 6—10 אוועגד.

מודעה מהראבינאט.

צו די יודישע בעפעלקערונג פון ווילמער ראיאן!

אזוי ווי בעי דעם הויז פון עופות שחט־הויז ביעטריק. 176 שטעהט א ארוי וואס רעד אז ירדען וואס טראגט ארען צו שלעכטן און גוטס, אז זי איז מפלומרשט די שוחטין און וואוינט פיעטריקאווער 192 און פון הצנע מן שאכט מען גאר בעי איהר אין דער חאוינונג.

ע"כ זענען מיר מחיר אז ווער ס'וועט שאכטען פיעטריקאווער 192 אדער בעי אנדערע ווינקעל־שוחטים איז די שחיטה נבילה וטריפה און א שאלח אויף די פלים נאר מען זאל עכטען פיעטריקאווער 176 אין דעם שחט־הויז, מען שעכט דארט א גאנצע טאג וואס דאס איז תחת השגחת הראבינאט. פון 6 פריה ביז 12 מיטאג שעכט דער שוחט מישל חאללע, וואס וואוינט פוגנאצנא 1.

לאדזער ראבינאט.

Kąpiele Centralne

H. Offenbacha

Zachodnia 38, telef. 38-51

מאכט בעקאנט דאס די שוויץ־בעדער 1־טע און 2־טע קלאס ווערען מעגיג זיין היינט, דאנערשטאג, דעם 20־טען פעברואר, דעם 21. שבת, דעם 22. און זונטאג, דעם 23.

וואנעס יעדען טאג.

Obwieszczenie.

Magistrat m. Łodzi niniejszem zawiadamia, że reskryptem z dnia 28, VIII. 28 r. — Nr. SF. 2268/28 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu przyjęło — w brzmieniu następującem do swej wiadomości uchwałę Rady Miejskiej z dnia 26. II. 1928 r. ze sprostowaniem z dn. 23. IV. 28 w sprawie stawek komunalnego dodatku do państwowego podatku od nieruchomości na rok 1928:

„Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu Nr. 109 z dnia 31 stycznia 1928, postanawia: ustalić na rok 1928 następujące stawki dodatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości, pobieranego na rzecz miasta Łodzi na mocy punktu 4 art. 6 Ustawy z dnia 11 sierpnia 1928 roku o tymczasowem uregolowaniu finansów komunalnych (Dz. U. Rz. P, Nr. 94, poz. 747):

Kategorja I (nieruchomości, w których conajmniej 50% ogólnej sumy czynszów komornianych względnie wartości czynszowej przypada na lokale, nie osiągające w roku 1928 100% podstawowego komornego, płaconego w czerwcu 1914 roku).

Od kategorji I — stawki wynoszą:

a) przy ogólnej sumie komornego, nie przekraczającej w roku 1928 zł. 2.000,— — 25% należności państwowego podatku od nieruchomości,

b) przy ogólnej sumie komornego, nie przekraczającej w roku 1928 zł. 4.000.— — 35% należności państwowego podatku od nieruchomości,

c) przy ogólnej sumie komornego, przekraczającej w roku 1928 zł. 4.000.— — 60% należności państwowego podatku od nieruchomości.

Kategorja II (nieruchomości, w których conajmniej 50% ogólnej sumy czynszów komornianych względnie wartości czynszowej przypada na lokale, osiągające z dniem 1 stycznia 1928 r. względnie z dniem 1 kwietnia 1928 001% podstawowego komornego, płaconego w czerwcu 1914 roku).

Od nieruchomości kategorji II stawka dodatku komunalnego do państwowego podatku od nieruchomości wynosi — 100% należności państwowego podatku od nieruchomości".

Łódź, dnia 20 września 1928 roku

Magistrat m. Łodzi

Przewodniczący Wydziału: (—) L. Kuk.

PREZYDENT: (—) B. Zemięcki.

Redaktor-wydawca K. Hamburski

Tłocznia i R. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 14.